

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Івано-Франківський коледж**

**EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM
ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ**

081 «Право» (ОКР «Молодший спеціаліст»)

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОЛЕДЖУ

1.1. Адреса: вул. Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, 76018

Контактні телефони:

тел. (0342) 57-00-08

e-mail: college_if@ukr.net

Веб-сторінка: www.ifk.pu.if.ua

Адреси відділень:

Педагогічне відділення

вул. Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, 76018

тел. (0342) 57-00-08

Відділення дошкільної освіти

вул. Шевченка, 82, м. Івано-Франківськ, 76025

Тел.: (0342) 75-23-91

Юридичне відділення

вул. Шевченка, 44а, м. Івано-Франківськ, 76025

тел. (03422) 59-61-75, (0342) 59-60-87

Верховинське відділення

вул. Князя Мстислава, 2 «б», смт. Верховина,
Івано-Франківська область, 78700

тел. (0232) 2-17-78

Інформація про склад дирекції:

Директор коледжу: Москаленко Юрій Михайлович-

кандидат філософських наук, професор тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: dir_if_kol@pu.if.ua; 60moskalenko@ukr.net

Заступник директора коледжу з навчально-методичної роботи:

Никорак Ярослав Ярославович

тел.: (0342) 73-52-53

e-mail: nykorak@pnu.edu.ua; jaroslav.nykorak@gmail.com

Заступник директора коледжу з навчально-виробничної роботи:

Чупровська Марта Ярославівна

тел.: (0342) 73-52-53

e-mail: marta.chuprovska@pu.if.ua,
chuprovska.marta@gmail.com

Заступник директора коледжу з навчально-виховної роботи:

Нестеренко Світлана Василівна
тел.: (0342) 57-00-08
e-mail: snesterenko_@ukr.net

Завідувач педагогічного відділення: Полякова Тетяна Вікторівна
тел.: (0342) 57-00-08
e-mail: tetiana.poliakova@pu.if.ua

Завідувач відділення дошкільної освіти: Сидорук Оксана Миколаївна
тел.: (0342) 75-23-91
e-mail: oksana.sydoruk@pu.if.ua; zubivoks@gmail.com

Завідувач юридичного відділення: Наконечна Іванна Миколаївна
тел.: (0342) 59-61-75
e-mail: ur_kol@pu.if.ua; iva37@ukr.net

Завідувач навчально-методичного кабінету: Глушко В.І.
тел.: (0342) 59-61-75
e-mail: turver_kol@ukr.net

1.2. ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД КОЛЕДЖУ:

1. Циклова комісія загальноосвітньої підготовки

- Скиданчук О.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література», **голова циклової комісії**
- Багрій М.А. – спеціаліст II категорії, кандидат філологічних наук, викладач «Українська література», «Українська мова за професійним спрямуванням»
- Воробель А.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат медичних наук, доцент, викладач дисципліни «Захист України»
- Гавадзин О.Я. – спеціаліст, кандидат філологічних наук, викладач дисципліни «Українська мова», «Українська література»
- Гамбург М.В. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Основи екології», «Біологія і екологія», «Природничі науки», «Хімія», «Екологія»
- Горблянська І.Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисципліни «Біологія і екологія», «Природничі науки»
- Горецька О.П. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Українська література», «Українська мова»

- Гоцанюк Т.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Фізика і астрономія», «Природничі науки»
- Івасів Я.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література»
- Кліщ Л.І. – спеціаліст, Кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Зарубіжна література»
- Кобута Л.П. – спеціаліст, кандидат політичних наук, доцент, викладач дисципліни «Історія: Україна і світ»»
- Ліщинський І.М. – спеціаліст, кандидат фізико–математичних наук, доцент, викладач дисципліни «Фізика і астрономія»
- Нич О.Б. – спеціаліст, кандидат педагогічних наук, доцент, викладач дисциплін «Іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням»
- Петрашук О.П. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисципліни «Хімія»
- Похила Д.Д. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Захист України»
- Савчук С.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Іноземна мова (англ.)»
- Терновська І.І. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Зарубіжна література»
- Хруслова Г.Т. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист викладач дисципліни «Захист України»

2. Циклова комісія загальної підготовки

- Гой Н.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат економічних наук, викладач дисциплін «Основи економічної теорії», «Економічна теорія», «Вступ до спеціальності», «Основи банківської справи», «Основи менеджменту і маркетингу», «Громадянська освіта», **голова циклової комісії**
- Андріїв І.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Людина і світ»
- Бойчук В.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат хімічних наук, доцент кафедри теоретичної та експериментальної фізики, викладач дисципліни «Фізика і астрономія»
- Гаргат–Українчук О.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу і криміналістики, викладач дисциплін «Громадянська освіта», «Основи римського приватного права», «Основи правознавства», «Екологічне право»
- Гнатюк Я.С. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філософських

- наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, викладач дисциплін «Логіка юриста», «Основи філософських знань»
- Грушевський Р.Є. – спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, викладач дисципліни «Інформатика», «Економічна теорія»
- Довгий О.Я. – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, викладач дисципліни «Фізика і астрономія»
- Івасів С.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Німецька мова», «Німецька мова за професійним спрямуванням», «Практикум усного і писемного мовлення»
- Гушул Р.В. – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова» (англ.), «Іноземна мова за професійним» (англ.)
- Грицюк Л.Б. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Копцюх Н.І. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін, «Економіка та організація діяльності», «Менеджмент та економіка соціокультурної сфери», «Основи економічної теорії», «Громадянська освіта»
- Кудляк І.Б. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Фізична культура»
- Кучера І.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, викладач дисциплін «Соціологія»
- Максимець Б.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат політичних наук, викладач дисциплін «Історія: України і світ», «Історія України (вища)», «Політологія»
- Надурак Н.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат історичних наук, викладач дисциплін «Історія: України і світ»
- Николайчук С.М. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Петришин М.Й. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та германського мовознавства, викладач дисципліни «Латинська мова»
- Познанський Р.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, викладач дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Практичний курс іноземної мови», «Практикум усного і писемного мовлення»,

- «Країнознавство»
- Слижук І.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Серман Т.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Хопта С.П. – спеціаліст, викладач дисципліни «Фізична культура»
- Яблонь Л.С. – спеціаліст вищої категорії, доктор фізико-математичних наук, доцент, професор кафедри теоретичної і експериментальної фізики, викладач дисципліни «Фізика»

3. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дизайн»)

- Стребкова І.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, викладач дисциплін «Живопис», «Основи пластичної анатомії», «Композиційна організація форм», «Синтез творів мистецтва в дизайні», «Спеціалізований живопис», «Основи композиції»,
голова циклової комісії
- Бедрій Т.Р. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Інформаційно-комунікаційні технології, технічні засоби навчання», «Основи інформатики і обчислювальної техніки», «Комп'ютерна графіка проектування дизайну середовища», «Практичний курс інформатики з елементами програмування»
- Бейлах О.Д. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисципліни «Основи теорії дизайну», «Основи декоративно-прикладного мистецтва»
- Макогін Г.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисципліни «Спеціалізований рисунок»
- Мельник У.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, викладач дисциплін «Технологія процесу», «Основи проектної графіки»
- Плотнікова В.В. – спеціаліст, викладач дисциплін «Комп'ютерне проектування»
- Поплавський О.П. – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності, викладач дисциплін «Фізика і

- астрономія», «Охорона праці та безпека життєдіяльності», «Безпека життєдіяльності та «Охорона праці», «Безпека життєдіяльності»
- Пятківський Р.О. – спеціаліст, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, викладач дисципліни «Основи філософських знань», «Історія: Україна і світ», «Історія України»
- Салабай В.Б. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Матеріалознавство», «Художнє проектування», «Методика дизайну»
- Сорока О.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Кольорознавство», «Декор і орнамент», «Рисунок»
- Французенко Т.І. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Макетування та робота в матеріалі», «Основи формоутворення та конструювання», «Основи креслення і нарисної геометрії», «Спеціалізований рисунок»
- Хомин В.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Прикладна перспектива», «Основи іконографії», «Основи проектування інтер'єру», «Проектування в дизайні»
- Чмелик І.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Історія мистецтва», «Живопис», «Історія української культури», «Культурологія», «Мистецтво і живопис»
- Шпільчак В.А. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Ландшафтний дизайн», «Основи архітектури»
- 4. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)**
- Гоцуляк К.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисциплін «Педагогіка», **голова циклової комісії.**
- Варварук М.М. – спеціаліст I категорії, педагогічна практика «Пробні уроки та заняття»
- Гонтар А.Ф. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Методика навчання математики»
- Довбенко С.Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, викладач дисциплін «Теорія та методика виховної роботи», «Педагогіка»
- Карпенко Г.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат психологічних

- наук, викладач дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням (англ.))»
- Кравченко І.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)», «Країнознавство», «Практичний курс англійської мови»
- Ликтей Л.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Методика навчання української мови», «Дитяча література», «Українська література»
- Максимчук Г.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Дитяча психологія»
- Москаленко Ю.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, керівник практики
- Нестеренко С.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Культурологія»
- Павелко Р.О. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Основи ритміки і хореографії з методикою», «Хореографія (теорія і методика сучасного танцю)», «Хореографія (теорія і методика класичного танцю)», «Народно–сценічний танець», «Ритміка», «Мистецтво балетмейстера», «Історико–побутовий танець»
- Плетеницька Л.С. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та технологій початкової освіти, викладач дисципліни «Основи початкового курсу математики»
- Полякова Т.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Українська мова», «Сучасна українська мова з практикумом», «Основи культури і техніки мовлення»
- Поміркована Т.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)», «Країнознавство»
- Прокопів Л.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки імені Б. Ступарика, керівник практики
- Процишин Н.А. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Практичний курс англійської мови», «Методика навчання іноземної мови (англ.)», «Дитяча англійська література», «Передовий досвід та авторські методики навчання англійської мови», «Англійська література»
- Стасіцька М.В. – спеціаліст, викладач дисциплін «Каліграфія»

- Сороколита О.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи початкового курсу природознавства з методикою», «Методика навчання математики»
- Сидорів Л.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Спеціальна педагогіка з методикою індивідуальної корекції», «Теорія та методика інклюзивного навчання»
- Цюняк О.П. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Методика трудового навчання з практикумом»
- Якимів С.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисципліни «Основи педагогічної майстерності», голова державної екзаменаційної комісії

5. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

- Селепій О.Д. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Методика розвитку мовлення і навчання грамоти», «Педагогічні технології в ДНЗ», **голова циклової комісії**
- Бай І.Б. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти, викладач дисциплін «Малювання і ліплення», «Методика організації образотворчої діяльності дітей»
- Балкова О.В. – спеціаліст вищої категорії, старший вихователь, голова державної екзаменаційної комісії
- Березовська Л.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, викладач дисциплін «Методика розвитку мовлення і навчання елементів грамоти»
- Богославець Н.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи дефектології», «Логопедична ритміка»
- Гнатюк М.В. – спеціаліст, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри фахових методик та технологій початкової освіти, викладач дисципліни «Малювання і ліплення»
- Гурей О.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Народознавство в ДНЗ», «Онтогенез мовленнєвої діяльності», «Педагогіка»
- Данів Т.Ю. – спеціаліст, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Художня праця», «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою»

- Кулик І.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, пробна виробнича практика
- Костан І.Й. – спеціаліст I категорії, виробнича практика – фаховий керівник
- Мельник О.Й. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Фізичне виховання», «Фізична культура», «Теорія і методика фізичного виховання»
- Недільський С.А. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної та спеціальної освіти, член державної екзаменаційної комісії
- Никорак Н.Ю. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Методика музичного виховання», «Співи і музична література»
- Салига І.М. – спеціаліст вищої категорії, старший вчитель, викладач–методист, викладач дисциплін «Логопедія», «Теорія і практика логопедії»
- Сидорів С.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)», «Методика навчання англійської мови в дошкільних закладах»
- Сидорук О.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова за професійним спрямуванням»
- Скавінська Л.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Логопедичні технології», «Основи корекційної педагогіки (дефектологія)»
- Трохимчук М.О. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Логопедичні практикуми»
- Червінська І.Б. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, керівник практики
- Чупровська М.Я. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Література для дітей дошкільного віку»

6. Циклова професійної та практичної підготовки (спеціальність «Право»)

- Савчин Н.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Цивільне процесуальне право України», «Цивільне право України», «Цивільне та сімейне право», «Діловодство», **голова циклової комісії.**
- Блаженко Т.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Кримінальне право», «Історія вчень про державу і право», «Нотаріатв Україні», «Право соціального забезпечення»
- Вівчаренко О.А. – спеціаліст вищої категорії, доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, «Трудове право»
- Гаргат–Українчук О.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу і

- криміналістики, викладач дисциплін «Громадянська освіта», «Основи римського приватного права», «Основи правознавства», «Екологічне право», «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні», «Аграрне право», «Правове регулювання в туристичній діяльності»
- Зеліско А.В. – спеціаліст вищої категорії, доктор юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Цивільне та сімейне право»
- Квасниця С.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Юридична деонтологія», «Конституційне право»
- Королик А.М.
Малиновська І.В. – спеціаліст, голова державної екзаменаційної комісії
– спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Історія держави і права України», «Адміністративне право України», «Ораторське мистецтво»
- Наконечна І.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Кримінальне право України»
- Петровська І.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, член екзаменаційної комісії
- Харченко І.Г. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Кримінально–процесуальне право України», «Організація судових і правоохоронних органів», «Правова статистика»
- Хруслов Б.Г. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат історичних наук, викладач дисциплін «Конституційне право зарубіжних країн», «Конституційно–процесуальне право»

7. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Готельно–ресторанна справа»)

- Кречуняк В.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Країнознавство», «Захист Вітчизни», «Громадянська освіта», «Історія: Україна і світ», «Історія», «Мистецтво», **голова циклової комісії.**
- Аксюк Н.В. – спеціаліст, викладач дисципліни «Правове регулювання в туристичній діяльності»
- Гавучак Г.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література», «Українська мова за професійним спрямуванням»
- Глушко В.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Фізика», «Астрономія», «Математика»

- Данильчик П.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Основи філософських знань», «Етика і естетика»
- Дзвінчук Г.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Біологія і екологія», «Екологія», «Гігієна і санітарія в підприємствах готельного типу»
- Дзвінчук Ю.Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Географія», «Рекреаційна географія»
- Кречуняк М.Г. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Інформатика», «Математика», «Інформатика і комп'ютерна техніка», «Інформаційні системи та технології»
- Лесюк Л.П. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Друга іноземна мова за проф. спрямуванням (німецька)», «II Іноземна мова готельної та туристичної індустрії (німецька)»
- Мартищук В.Ф. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Охорона праці в галузі»
- Микитин Л.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Організація та технологія обслуговування в готелях», «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства», «Навчальна та виробнича практика»
- Николюк С.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Польська мова», «Зарубіжна література»
- Палійчук У.С. – спеціаліст, викладач дисципліни «Хімія»
- Плитчук М.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисциплін «Фізична культура», «Фізичне виховання»

8. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Туризм»)

- Вольвин Е.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи менеджменту», «Технологія і організація туристичного обслуговування», «Естетичне оформлення готелів і ресторанів», «Стандартизація в готелях і ресторанах», **голова циклової комісії.**
- Бартків О.В. – спеціаліст, викладач дисципліни «Природничі науки: Географія»
- Яцків Г. Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Іноземна мова (англійська)»
- Лазарович О.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов, викладач дисципліни «Польська мова»
- Лояк Л.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук,

- Ковальська Л.В. – доцент кафедри готельно–ресторанної та курортної справи, викладач дисциплін «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства» – спеціаліст, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризмознавства і країнознавства, викладач дисциплін «Рекреаційна географія», «Географія», «Географія туризму»
- Маланюк Т.З. – спеціаліст I категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Організація екскурсійного обслуговування»
- Максим'юк Н.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Технологія (Історія розвитку світового туризму та готельного господарства)», «Естетичне оформлення готелів», «Організація анімаційних послуг в туризмі», «Будівлі і устаткування», «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства»
- Рудейчук-Кобзева М.Я. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Анатомія», «Анатомія, фізіологія і анатомія для дітей шкільного віку», «Основи медичних знань та валеологія», «Гігієна і санітарія у підприємствах готельного та ресторанного типу» «Анатомія, фізіологія і анатомія для дітей до віку»
- Філюк С.М. – спеціаліст, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризмознавства і країнознавства, викладач дисципліни «Туристичне краєзнавство»
- Шикеринець В.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри організації туризму та управління соціокультурною діяльністю, доцент. Голова ДЕК.

9. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Прикладна математика»)

- Драган О.Б. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Математика», «Лінійна алгебра та аналітична геометрія», «Математичний аналіз», «Математика», «Диференціальні рівняння», **голова циклової комісії**
- Варварук В.М. – спеціаліст, викладач дисциплін «Алгоритмічні мови та програмування», «Програмне забезпечення ЕОМ», «Інформатика», «Основи інтернет–технологій»
- Василів М.М. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Інформатика», «Бази даних та інформаційні системи», «Розробка WEB–застосувань»

- Воробець Л.М. – спеціаліст, викладач дисципліни «Інтегровані пакети прикладних програм», «Інформаційні технології, технічні засоби навчання»
- Гаріджук О.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика», «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці», «Охорона праці в галузі»
- Гой Т.П. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, викладач дисциплін «Алгебра», «Геометрія»
- Дутчак М.С. – спеціаліст, викладач дисципліни «Розробка Web-застосувань»
- Казмерчук А.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, відмінник освіти України, викладач дисципліни «Основи наукових досліджень»
- Калина Л.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Фізика і астрономія», «Чисельні методи», «Математика».
- Ковбас Л.П. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика»
- Кондур О.С. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат фізико–математичних наук, доцент, викладач дисциплін «Теорія ймовірності та математична статистика», «Методи оптимізації»
- Лабачук О.В. – спеціаліст, викладач дисциплін «Алгебра», «Геометрія», «Математика», «Математична логіка та теорія алгоритмів», «Основи алгоритмізації та дискретної математики»
- Мазуренко В.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико–математичних наук, викладач дисципліни «Теорія систем і керування»
- Махней О.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, викладач дисциплін «Математичне моделювання», «Математичне забезпечення автоматизації прикладних досліджень», «Імітаційне моделювання»
- Никорак Я.Я. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи програмування», «Програмне забезпечення ЕОМ»
- Пікуляк М.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат технічних наук,

- викладач дисциплін «Обчислювальні системи, мережі та комп'ютерні комунікації», «Інформатика»
- Поштар В.М. – спеціаліст, викладач дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології», «Архітектура обчислювальних систем»
- Савка І.Я. – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико-математичних наук, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Дискретна математика», навчальна практика з програмування
- Солонець М.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Комп'ютерна схемотехніка», «Операційні системи та операційне програмування», «Алгоритмічні мови та програмування», «Програмне забезпечення обчислювальних систем», «Об'єктивно-орієнтоване програмування»
- Томашевська А.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, викладач дисципліни «Методи оптимізації»
- Тринога Л.О. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика», «Моделювання природничих процесів»

Усі педагогічні працівники, які викладають загальноосвітні предмети 100 % мають повну вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра.

Станом на 1 вересня 2020 року у коледжі працює 161 педагогічний працівник, з них:

– основні працівники – 60;

– сумісники – 101.

Кількість викладачів, які мають:

– вчене звання професора – 1

– вчене звання доктора наук – 4;

– вчене звання доцента – 36;

– науковий ступінь кандидата наук – 56;

– почесне звання України «Заслужений юрист України» – 1;

– педагогічне звання «Викладач-методист» – 29.

2. ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ

Спеціальність	Ліцензійний обсяг	Термін навчання
012 «Дошкільна освіта»;	90	4р.
013«Початкова освіта»;	120	4р.
022«Дизайн»;	50	4р.
113«Прикладна математика»;	50	4р.
081«Правознавство»(«Право»);	40	4р.
241 «Готельно-ресторанна справа»;	20	3р.10м.
242«Туризм»	25	2р.5м.

3. УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ КОЛЕДЖУ)

Коледж створений у формі відокремленого структурного підрозділу університету без права юридичної особи. Матеріальна база, соціальна, інформаційна структура університету повною мірою використовується для потреб коледжу, навчальні площі та матеріально-технічне оснащення в цілому забезпечують проведення теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів.

За функціональним призначенням в університеті використовується 60933,66 м² навчальних приміщень, в тому числі 54777,21 м² - аудиторії, лабораторії, кабінети тощо, 3071,05 м² - комп'ютерні лабораторії, 3085,4 м² - спортивні зали. Наукова бібліотека разом зі спеціалізованими читальними залами займає 3954,7 м².

У виділених для коледжу приміщеннях загальною площею 4440 м² знаходяться лекційні аудиторії, навчально-методичні кабінети, 2 комп'ютерні класи, читальний зал, бібліотека, їдальня, актовий зал. Забезпечено підключення до мережі Інтернет через Центр інформаційних технологій завдяки оптоволоконній системі передачі даних. Виходячи з обсягу ліцензійного прийому за денною та заочною формами навчання, в цілому, кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів коледжу становить 11,3.

Всі навчальні приміщення коледжу відповідають санітарно-технічним нормам та правилам протипожежної безпеки.

Коледж забезпечено навчальними кабінетами, обладнаними відповідно до вимог. З метою забезпечення належного рівня виконання навчального плану функціонують:

- кабінет суспільних дисциплін
- кабінет реклами і туризму
- кабінет соціально–економічних дисциплін
- кабінет біології та природознавства
- кабінет педагогіки та психології
- кабінет математичного моделювання
- кабінет народознавства
- кабінет фахових методик
- кабінет математики
- кабінет географії
- кабінет живопису та рисунку
- кабінет інформатики та комп'ютерної техніки
- кабінет методики української мови та каліграфії
- кабінет суспільних дисциплін
- творча лабораторія вивчення психології характеру дитини
- кабінет організації туристичного обслуговування
- кабінет теорії та історії держави і права
- творча лабораторія науково–освітнього проекту «Гірська школа»
- кабінет кримінального права
- кабінет іноземних мов
- кабінет музичного виховання з методикою навчання
- лабораторія інформаційних технологій та ТЗН
- спеціалізована аудиторія дизайну
- кабінет природничих дисциплін
- кабінет української мови та літератури
- кабінет анатомії та основ медичних знань
- кабінет цивільного права і процесу
- кабінет корекційної педагогіки та логопедії
- кабінет фахових методик і технологій дошкільної освіти
- кабінет раннього навчання англійської мови
- кабінет української мови та літератури
- кабінет теорії дизайну та історії мистецтва
- кабінет проектування в дизайні

- кабінет іноземних мов, методики навчання іноземних мов
- кабінет математики та методики навчання математики
- кабінет кримінального процесу і криміналістики
- кабінет трудового навчання та образотворчого мистецтва

З метою якісного проведення навчальних занять із дисциплін циклу загальноосвітньої підготовки задіяно 8 комп'ютерних лабораторій на 185 робочих місць Центру інформаційних технологій університету. Комп'ютери розміщені в аудиторіях відповідно до чинних санітарних норм.

У всіх комп'ютерних класах є доступ до мережі Internet. Комп'ютери об'єднані в локальну мережу. Окрім цього, студенти мають можливість використовувати ресурси безпроводної Wi-Fi мережі університету, підключеної до Internet.

Під час навчального процесу використовуються мультимедійні комплекси.

4. ОСНОВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

У процесі викладання курсів навчальних дисциплін викладацький склад використовує різні методи та форми викладання та навчання (лекції: вступні, тематичні, підсумкові, оглядові лекції, лекції-диспути) практичні, семінарські заняття (у формі діалогу, тренінгів, ділової гри, конференцій, методу конкретних ситуацій (кейсів), групової дискусії, проблемного навчання, проектної технології), консультації (колективні, індивідуальні, групові), а також реалізує різні форми поточного та підсумкового контролю (тестування, виконання практичних завдань, розв'язування географічних, фізичних, математичних та ін. задач, написання рефератів, звітів практики, письмові та усні заліки та екзамени, контрольні, курсові роботи).

Практичне навчання студентів за спеціальностями організоване згідно із Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти від 08.04.1993 р. № 93 та внесеними змінами до нього від 20.12.1994 р. №351, Положенням про проведення практики студентів Івано-Франківського коледжу, навчальними планами, програмами практик і графіком навчального процесу.

Студенти, відповідно до навчальних планів, проходять різні види практик: навчальну, технологічну, виробничу, а також готують протягом навчання курсові роботи. Практика проводиться на туристичних базах області. Під час практики студенти виконують завдання з різних напрямів відповідно до спеціальності, науково-дослідну роботу, проводять дослідження результатів власних курсових робіт.

Анотації навчальних дисциплін відповідних напрямів підготовки.

Дисципліна: Українська мова

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1,2,3,4 семестри

Мета: виховання студента як компетентної мовної особистості, яка відзначається високою мовленнєвою культурою, формування навичок комунікативно виправданого користування засобами мови в різних життєвих ситуаціях з обов'язковим дотриманням мовних норм та мовленнєвого етикету; вироблення вмінь за лексемами й граматичними формами пізнавати національне світосприймання, ментальність рідного народу.

Завдання: виховання свідомого прагнення до вивчення української мови; вироблення у студентів компетенцій комунікативно виправданого користування засобами мови в різних життєвих ситуаціях; ознайомлення з мовною системою як основою формування мовних умінь і навичок — орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних; формування духовного світу студентів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, прилучення через мову до культурних надбань українського народу і людства в цілому.

Зміст дисципліни. Практична стилістика і культура мовлення. Стилiстичні засоби фонетики. Стилiстичні засоби лексикології та фразеології. Словотворчі засоби стилістики. Сприймання чужого мовлення. Відтворення готового тексту. Практична стилістика і культура мовлення. Морфологічні засоби стилістики. Стилiстика простих речень. Стилiстика складних речень. Ділові папери. Інформаційні документи. Звіт. Стилiстика речень з різними способами вираження чужого мовлення. Функціональна стилістика і культура мовлення. Студентський проект удосконалення власного мовлення. Риторика.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю - ДПА (4 семестр).

Дисципліна: Українська література

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1, 2, 3, 4 семестри

Мета: підвищення загальної освіченості майбутніх молодших спеціалістів, заохочення до читання та вивчення художньої літератури, „а через неї до фундаментальних цінностей культури”, розширення культурно-пізнавальних інтересів студентів; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному громадянському, морально-етичному, соціальному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі;

формування й утвердження гуманістичного світогляду особистості, орієнтованої на вищі національні та загальнолюдські ідеали й цінності.

Завдання: формування гуманістичного світогляду молодих громадян, розвиток їх духовного світу, утвердження загальнолюдських морально-етичних орієнтирів, сприяння національному самоусвідомленню і стійкому відчуттю приналежності до європейської спільноти, бачення в українській художній творчості ментальних особливостей українця; піднесення загальної освіченості

студентів у цілому, гуманітарної зокрема; набуття ними базових знань з української літератури, необхідних для повноцінної самореалізації в суспільстві; ознайомлення із визначними творами української художньої літератури, розвиток уміння сприймати літературний твір як явище мистецтва слова; формування читацької культури студентів, розвиток їх естетичних уподобань і смаків, уміння розрізняти явища класичної і масової культури; піднесення престижу національної літератури, виховання її читача й шанувальника, формування стійкого інтересу до української літератури як вагомого духовного спадку народу, повноцінного оригінального мистецтва; вивчення української літератури в національному і світовому культурологічному контекстах, у міжпредметних зв'язках; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей студентів, логічного і критичного мислення, культури полеміки, уміння аргументувати власну думку, орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі; вироблення вміння застосовувати здобуті на уроках літератури знання, навички у практичному житті; розвиток навичок самоосвіти, бажання і спроможності навчатися.

Зміст дисципліни. Література 70-90 рр. ХІХ ст. Українська література 10 рр. ХХ ст. Українська література 20-30 рр. ХХ ст. Поняття про «розстріляне Відродження». Поезія 20-30 рр. ХХ ст. Проза. Загальний огляд. Драматургія 20-30 рр. ХХ ст. Українська література за межами України. Література в Західній Україні (до 1939 р.). Еміграційна література. Організація МУР. Українська література 40-50 рр. ХХ ст. Українська література за межами України. Українська література другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Загальні зауваження до характеристики літературного процесу. Поети-шістдесятники (загальна характеристика культурологічного явища «шістдесятництва»). Українська проза другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Українська «химерна проза» ХХ ст. Література «українського бароко». Українська історична проза. Сучасна «молода» українська література. Сучасна поезія. Сучасна проза. Творчість Марії Матіос, Євгенії Кононенко, Дари Корній, Люко Дашвар. Література рідного краю.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – залік (4 семестр).

Дисципліна: **Зарубіжна література**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 1 рік, 1, 2 семестри

Мета: формування широкої читацької компетенції у студентів, яка базується на знаннях, уміннях пізнавального і творчого характеру, соціальних навичках, світоглядних переконаннях тощо.

Завдання: формувати у студентів уявлення про художню літературу як мистецтво слова, ознайомити студентів із сукупністю відомостей про вершинні явища світового літературного процесу означеного періоду, висвітлити найважливіші періоди творчого шляху визначених програмою авторів, розкрити проблематику та ідейно – тематичну основу художніх творів, визначити місце і значення творчості письменника у розвитку світової

культури, виявити нові засоби та форми художнього самовираження митця, навчити визначати національну своєрідність творів.

Зміст дисципліни. Соціально-психологічна проза XIX ст. Загальна характеристика розвитку культури та літератури XIX ст., розквіт соціально-психологічної прози. Література другої половини XIX ст. та на межі XIX – XX ст. Традиції і новаторські зрушення в літературі другої половини XIX ст. Декадентські настрої в літературі та інших видах мистецтва. Поетична революція. Література першої половини XX ст. Історико-соціальна характеристика доби. Найвідоміші представники авангардистських і модерністських течій першої половини XX ст. Література другої половини

XX ст. Специфіка літератури другої половини XX ст. Розвиток існуючих і виникнення нових літературних напрямів, течій і тенденцій. Постмодерністська проза останніх десятиліть XX ст. Література на межі XX – XXI ст. Загальна характеристика історико-культурної ситуації к. XX-поч. XXI ст. Постмодернізм як один із провідних напрямків мистецтва кінця XX ст.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – залік.

Дисципліна: **Іноземна мова**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1, 2, 3, 4 семестри

Мета: забезпечити студентів системними знаннями фонетичної, лексичної, граматичної структури англійської мови та сформуванню практичних мовленнєвих навичок, забезпечити практичне володіння усним і писемним літературним мовленням; вільно і граматично правильно спілкуватися іноземною мовою в різних ситуаціях повсякденного і професійного спілкування.

Завдання: сформувати у студентів системні знання з англійської мови і навчити правил їх функціонування та застосування у процесі спілкування; сформувати комунікативну компетенцію - здатність сприймати та адекватно реагувати на англійське мовлення різного функціонального спрямування; вдосконалити вміння студентів сприймати на слух монологічне та діалогічне англійське мовлення; навчити студентів спонтанно відтворювати діалогічне та монологічне мовлення відповідно до тематики, що вивчається; сформувати вміння здійснювати різні види письмових завдань (тести, диктанти, перекази, твори тощо) з метою вдосконалення навичок писемного мовлення; виробити у студентів навички правильної англійської вимови, максимально наближеної до літературно-фонетичних норм та навчити застосовувати фонетичні групи у практичному оволодінні англійською мовою; сформувати артикуляційну базу англійської мови; сформувати країнознавчу компетенцію – систему знань про особливості соціокультурного розвитку країн, мова яких вивчається (США, Великобританія, Австралія, Нова Зеландія); розвивати вміння здійснювати комунікацію англійською мовою на професійному рівні;

Зміст дисципліни. Люди та стосунки між ними. Якості особистості. Стосунки з товаришами, взаємодопомога. Мої друзі. Спілкування у сім'ї. Вибір

професії. Робота та професії. Вимоги до професійних якостей та кваліфікації. Школа. Шкільне життя. Національна кухня Великої Британії та України. Сучасні засоби комунікації. Природні катаклізми. Види катаклізмів, їх причини та наслідки. Живопис в Україні. Живопис у Великобританії. Світ спорту. Спорт у моєму житті. Важливість англійської мови в світі. Вчимо мову самостійно. Готуємось до екзаменів . На екзамені. Плани на майбутнє. Вибір професії та пошук роботи. Взаємовідносини в сім'ї . Батьки і діти. У ресторані. Культура харчування в Україні. Культура харчування в Британії. Смаки та уподобання. Заклади громадського харчування. Природа і довкілля. Забруднення і його види. Поговоримо про мистецтво і його жанри. Молодь і молодіжна культура. Проблеми зайнятості молоді. Представницькі місії за кордоном. Міжнародне співробітництво.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – ДПА, залік.

Дисципліна: **Історія: Україна і світ.**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1,2,3,4 семестри

Мета: сформувати соціальну компетентність, тобто здатність жити в українському соціумі, яка змістовно представлена сукупністю політичної, соціально-економічної, соціально-комунікативної, полікультурної, інформаційно-інструментальної, індивідуально-особистісної компетентностей, а також предметні компетентності такі, як хронологічна, просторова, інформаційна, мовленнєва, логічна, аксіологічна.

Завдання: формування історичного мислення, наукового світогляду; набуття навичок науково-історичного аналізу; виявлення логіки та об'єктивних закономірностей історичного процесу; виховання високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотизму.

Зміст дисципліни. Зміст курсу включає такі теми: «Україна на початку ХХ ст.», «Україна в Першій світовій війні», «Українська державність 1917–1921 рр.», «УСРР в період непу (1921–1928 рр.)», «Радянська модернізація України (1929–1938 рр.)», «Західноукраїнські землі в 1919–1939 рр.», «Україна у Другій світовій війні (1939–1945 рр.)», «Повоєнна відбудова України», «Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953–1964 рр.)», «Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х – початок 1980-х рр.)», «Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України (1985–1991 рр.)», «Україна в умовах незалежності», «Наш край у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.».

Оцінювання: поточне, «Дошкільна освіта», «Початкова освіта» – диференційований залік, «Правознавство» – державна підсумкова атестація.

Дисципліна: **Математика**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1, 2, 3, 4 семестри

Мета: забезпечення рівня підготовки студентів з математики, необхідного для спеціальної підготовки та майбутньої професійної діяльності.

Завдання: формування у студентів наукового світогляду, уявлень про ідеї і методи математики, її ролі у пізнанні дійсності, усвідомлення математичних знань як невід'ємної складової загальної культури людини, необхідної умови повноцінного життя в сучасному суспільстві; стійкої мотивації до навчання; оволодіння студентами мовою математики в усній та письмовій формах, системою математичних знань, навичок і умінь, потрібних у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, достатніх для успішного оволодіння іншими освітніми галузями знань і забезпечення неперервності освіти; інтелектуальний розвиток особистості, передусім розвиток у студентів логічного мислення і просторової уяви, алгоритмічної, інформаційної та графічної культури, пам'яті, уваги, інтуїції;

екологічне, естетичне, громадянське виховання та формування позитивних рис особистості; формування життєвих і соціально-ціннісних компетентностей студента.

Зміст дисципліни. Вступ. Основні види рівнянь та нерівностей з однією змінною. Дійсні числа. Числові функції. Корінь n -го степеня. Степенева функція. Тригонометричні функції кута. Тригонометричні рівняння та нерівності. Показникова функція. Логарифмічна функція. Похідна функції. Застосування похідної для дослідження функцій. Первісна. Визначений інтеграл. Застосування інтегралів. Елементи комбінаторики. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики. Вступ. Аксиоми планіметрії. Система опорних фактів курсу планіметрії. Початкові поняття стереометрії. Взаємне розміщення прямих у просторі. Паралельність прямої та площини. Паралельність площин. Перпендикулярність прямої і площини. Перпендикулярність площин. Відстані та кути у просторі. Вектори та координати у просторі. Геометричні тіла та многогранники. Тіла обертання. Об'єми многогранників. Об'єми та площі поверхонь тіл обертання.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – ДПА

Дисципліна: **Біологія і екологія**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1, 2, 3 семестри.

Мета: забезпечення підготовки молодших спеціалістів знаннями з біології, формування наукової картини живої природи, екологічної культури, зміцнення духовного і фізичного здоров'я, формування ключових компетентностей, яких потребує сучасне життя.

Завдання: засвоєння студентами знань про хімічну будову, властивості, структуру і функціонування живих систем на різних рівнях організації живого; взаємозв'язки між живими системами, неживою природою; оволодіння методологією наукового пізнання; вміннями самостійного вивчення основних понять, законів, біологічних закономірностей; уміннями спостерігати, досліджувати і пояснювати явища природи; застосовувати теоретичні знання з метою професійного самовизначення у прикладних сферах людської діяльності (медицина, сільське господарство, біотехнологія, педагогіка); формування вмінь встановлювати гармонійні стосунки з природою на основі поваги до

життя як найвищої цінності, до всього живого як унікальної частини біосфери; емоційно-ціннісного ставлення до природи, до себе, до людей, до загальнолюдських духовних цінностей; формування умінь використовувати набуті знання для оцінки наслідків своєї діяльності по відношенню до навколишнього середовища, здоров'я інших людей, власного здоров'я, обґрунтування та дотримання заходів профілактики захворювань, правил поведінки у природі; розвиток інтелектуальних і творчих здібностей та якостей особистості, прагнення до самоосвіти; виховання переконаності у можливості пізнання живої природи, необхідності дбайливого ставлення до оточуючого середовища, власного здоров'я.

Зміст дисципліни. Розділ I. «Молекулярний рівень організації життя». Розділ II «Клітинний рівень організації життя». Розділ III «Організмовий рівень організації життя». Розділ IV «Надорганізмові рівні організації життя». Розділ V «Історичний розвиток органічного світу».

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – залік.

Дисципліна: **Географія**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

Мета: вдосконалити уяву студентів про географічну картину світу, утверджувати поняття про географію як конструктивну науку і формувати географічне мислення на основі історичного, територіального, комплексного, типологічного, проблемного і конструктивного підходів.

Завдання: формування соціальної та поглиблення функціональної, інформаційної та ціннісно-сислової компетенції.

Зміст дисципліни. Вступ. Предмет соціально-економічної географії світу. Історико-географічні регіони світу. Видатні економ-географи світу.

Розділ I. ЗАГАЛЬНА ЕКОНОМІКО – ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СВІТУ. Політична карта світу. Населення світу. Взаємодія суспільства і природи. Світові природні ресурси. Світове господарство. Промисловість. Глобальні проблеми людства. Розділ II. РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ СВІТУ. Країни Європи. Країни Азії. Країни Північної Америки. Країни Латинської Америки. Країни Африки, Австралії та Океанії.

Оцінювання: поточне оцінювання, форма підсумкового контролю – залік («Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Дизайн»; ДПА («Правознавство»)).

Дисципліна: **Фізика і астрономія**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 2 роки, 1, 2, 3 семестри

Мета: ознайомити студентів з основними принципами і законами фізики та їх математичними виразами, ознайомити студентів з основними фізичними явищами, методами їх спостереження та експериментального дослідження. Навчити формувати і розв'язувати фізичні задачі, дати студентам уявлення про границі застосування фізичних моделей.

Завдання: студенти повинні **знати:** теоретичний матеріал в рамках програмних вимог; основні підходи розв'язування задач з курсу фізики; теоретичні основи обробки результатів вимірювань; **вміти:** формулювати основні закони фізики; розв'язувати задачі з курсу фізики; проводити експеримент по визначенню фізичних величин та перевірці законів фізики.

Зміст дисципліни. Задачі та експериментальний метод фізики. Абстракції та моделі у фізиці. Фізичні величини та їх вимірювання. Система одиниць фізичних величин. Кінематика матеріальної точки. Кінематика твердого тіла. Динаміка матеріальної точки. Перетворення Лоренца. Рух системи матеріальних точок. Закон збереження імпульсу. Закон збереження енергії. Рух тіл змінної маси. Кінетична енергія твердого тіла Рух при наявності сил тертя. Рух у полі сил тяжіння. Коливання. Гармонічні коливання. Згасаючі коливання. Вимушені коливання. Явище резонансу. Механіка пружних тіл. Механіка рідин і газів. Гідростатика. Хвильовий рух. Елементи акустики. Основне рівняння кінетичної теорії газів; термодинамічні величини; статистичний і термодинамічний метод опису речовини; кінетичні характеристики молекулярного руху; задачі термодинаміки (поняття роботи, теплоти, внутрішньої енергії); процеси в ідеальних газах; закони реального газу; процеси, що відбуваються в рідких розчинах; молекулярний опис явищ в твердих тілах. основні ідеї, поняття і закони електрики і магнетизму, закони постійного струму, діелектричні властивості кристалів, механізми електропровідності, електропровідність металів та напівпровідників, електромагнітну індукцію, рівняння Максвелла, електромагнітні коливання і хвилі, основні методи вимірювання електричних і магнітних величин та обробки даних експериментальних вимірювань. Основні поняття, визначення та закони оптики; теоретичні основи оптичних явищ; будова та принцип дії основних оптичних приладів. Основні властивості атомних ядер, основні властивості ядерних сил, основні закономірності і теоретичні уявлення про механізми α -, β -, γ -розпаду, моделі атомних ядер, ядерні реакції та їх класифікація, реакція поділу атомних ядер та її практичне використання, основні положення фізики елементарних частинок.

Оцінювання: поточне: контрольні роботи, усні відповіді, захист лабораторних робіт; форма підсумкового контролю - залік.

Дисципліна: **Хімія**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 1 рік, 1, 2 семестр.

Мета: підвищення загальної освіченості майбутніх молодших спеціалістів, заохочення до вивчення даного предмета; формування засобами навчального предмета ключових компетентностей, необхідних для соціалізації, творчої самореалізації особистості, розуміння природничо-наукової картини світу; вироблення екологічного способу й стилю мислення, поведінки; утвердження гуманістичного світогляду особистості, орієнтованої на вищі національні та загальнолюдські ідеали й цінності.

Завдання: засвоєння системи знань про фундаментальні закони та факти хімії; висвітлення ролі хімії як науки, що забезпечує вирішення глобальних проблем людства, таких як енергетична, сировинна, продовольча та проблеми створення нових матеріалів; уміння здійснювати пошук, опрацьовувати та систематизувати наукову інформацію, оцінювати її достовірність; уміння самостійно й умотивовано організувати власну пізнавальну діяльність, виконувати лабораторні експерименти, проводити розрахунки за хімічними формулами і рівняннями; орієнтуватися і приймати рішення у проблемних наукових та практичних ситуаціях; розвиток інтелектуальних і творчих здібностей студентів у процесі вивчення предмета «Хімія»; формування розуміння впливу хімії на технічний прогрес людства; пояснення хімічних процесів, що відбуваються в природі, побуті та на виробництві; вироблення навиків екологічно правильної поведінки в докільді; екологічне виховання студентів у цілому; розуміння небезпеки хімічних забруднень та їх впливу на організм людини, ризику безпечного поводження з легкозаймистими, токсичними та вибуховими речовинами; використання набутих знань та вмій у практичному житті та побуті для визначення можливостей перебігу хімічних перетворень у різних умовах і розуміння їх наслідків; виготовлення розчинів необхідної концентрації в побуті та на виробництві.

Зміст дисципліни. Повторення питань курсу хімії основної школи.

Неметалічні елементи та їх сполуки. Металічні елементи та їх сполуки. Органічні сполуки. Хімія і життя.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – залік.

Назва дисципліни: **Фізична культура.**

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 1 рік; 1, 2, 3, 4 семестри.

Мета: послідовне формування фізичного виховання особистості фахівця відповідного рівня освіти.

Завдання : формування розуміння ролі фізичної культури в розвитку особистості і підготовки її до професійної діяльності, мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури, установа на здоровий спосіб життя, фізичне вдосконалення і самовиховання, потреби в регулярних заняттях фізичними вправами і спортом; формування системи знань з фізичної культури та здорового способу життя, необхідних у процесі життєдіяльності, навчання, роботі, сімейному фізичному вихованні; зміцнення здоров'я, сприяння правильному формуванню і всебічному розвитку організму, профілактика захворювань, забезпечення високого рівня фізичного стану, працездатності на протязі всього періоду навчання; оволодіння системою практичних умій і навичок занять головними видами і формами раціональної фізкультурної діяльності, забезпечення, зберігання і зміцнення здоров'я, розвиток й удосконалення психофізичних можливостей, якостей і властивостей особистості.

Зміст дисципліни. Теоретична підготовка

1. Фізична культура і спорт у системі загальнолюдських цінностей, забезпечення здоров'я і фахової дієздатності.

2. Фізична культура і система фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

3. Фізична культура і основи здорового способу життя студента.

4. Фізична підготовка в системі фізичного вдосконалення людини.

5. Контроль і самоконтроль у процесі фізичного удосконалення.

Методична підготовка

1. Засоби перевірки і оцінки головних рухових якостей (витривалість, сила, швидкість, спритність, гнучкість) та навичок і умінь (плавання, легка атлетика, ігрові види спорту, туризм, орієнтування тощо)

2. Організація і методика проведення самостійних занять з фізичного виховання в умовах вищого навчального закладу.

3. Методика самоконтролю в процесі занять фізичними вправами.

4. Основи методики побудови визначеної форми занять системами фізичних вправ.

5. Основи методики загартування.

Дисципліна: Захист Вітчизни (Медико-санітарна підготовка)

Статус: нормативна.

Рік, семестр: 1 рік, 1, 2 семестр.

Мета: підготовка студентів до надання першої медичної допомоги постраждалим в умовах надзвичайних ситуацій мирного і військового часу при отриманні механічних травм, радіаційних уражень та різноманітних отруєнь і укусів.

Завдання: знати заходи, ліки і засоби першої медичної підготовки при різноманітних ушкодженнях і хворобах; вміти надавати першу допомогу постраждалим від надзвичайних ситуацій; набути первинних навичок у проведенні реанімаційних заходів, прийомів зупинки кровотеч, іммобілізації, накладання пов'язок при пораненнях, оволодінні засобами медичної допомоги при різноманітних отруєннях.

Зміст дисципліни. Основні травми та перша допомога при них.

Основні методи реанімації потерпілих та правила надання першої допомоги. Фізіологічні основи статевих відносин. Профілактика інфекційних захворювань та догляд за хворими.

Оцінювання: поточне, форма підсумкового контролю – залік.

Дисципліна: Історія держави і права України

Мета: Оволодіти необхідними знаннями для кращого пізнання сутності, функцій і соціального призначення держави, її правової системи, перспективи і можливості їх розвитку.

Завдання: Вимоги до знань та умінь студентів:

- володіти учбовим програмним матеріалом з історії держави і права;
- вміти аналітично мислити, самостійно систематизувати та узагальнювати матеріал з історії держави і права;

- робити висновки, давати оцінки фактам і подіям, нормативним актам тощо;

- орієнтуватись у нормативному матеріалі, вміти знайти у хрестоматіях і збірниках відповідний нормативний акт, статтю. Знати зміст найважливіших нормативних актів;

вміти з'ясувати основні закономірності та особливості суспільно-політичних явищ в історії різних країн та їх груп у цілому;

вміти дати характеристику важливих державно-правових і політичних інститутів як в цілому, так і окремих важливих країн;

вміти давати порівняльний аналіз різних державно-правових явищ та інститутів.

Зміст: Виникнення держави і права(рабовласницький період). Держава і право країн Стародавнього Сходу. Стародавній Вавилон. Стародавній Єгипет. Стародавня Індія. Стародавній Китай. Держава і право країн античного світу. Стародавня Греція. Афіни. Спарта. Стародавній Рим. Держава і право Франків. Держава і право Франції. Держава і право Англії. Держава і право Німеччини. Пруссія. Австрія. Римо - католицька церква. Міста і міські республіки.. Держава і право Візантії. Держава і право Польщі. Держава і право Росії (XIII - середина VI ст.) Станово-представницька монархія в Росії (XVI - XVII ст.) Буржуазна держава і право XVII-XVIII ст. - 1918 р.) (Англія Франція Німеччина Австрія і Австро-Угорщина Сполучені Штати Америки). Історія держави і права Новітнього часу (1918-2000 рр.). Сполучені Штати Америки. Великобританія. Франція. Німеччина Федеративна Республіка Німеччини. СРСР, Росія (1918-2000).

Тривалість: 5 кредитів

Оцінювання: 5 семестр - екзамен

Дисципліна: **Теорія держави і права**

Мета: Оволодіти системою сучасних знань про основні закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права.

Завдання: - Ознайомитися, зрозуміти, засвоїти і вивчити систему основних понять і категорій, які мають фундаментальне значення для всієї юриспруденції, у тому числі: поняття „держава”, „ознаки держави”, „функції держави”, „форма держави”, "форма правління", "державний режим", „правова держава”, „громадянське суспільство” тощо.

- Ознайомитися, зрозуміти, засвоїти і вивчити систему основних понять і категорій, які мають фундаментальне значення для всієї юриспруденції, у тому числі: поняття „право”, „правова система”, „джерела” і „форми права”, „правовий звичай”, „правовий прецедент”, „нормативний договір”, „нормативно-правовий акт”, „закон”, „підзаконний нормативно-правовий акт”, „правовідносини”, „правосвідомість”, „норма права”, „законність”, „правопорядок”, „правопорушення” тощо.

- Ознайомитися із практикою застосування цих понять і категорій у процесі правотворчої, законотворчої і правореалізаційної діяльності органів державної влади і юридичній практиці.
- Підготуватися студентам другого курсу до вивчення галузевих фундаментальних юридичних наук, до аналізу і узагальнення державно-правових явищ.
- Навчити студентів теоретичному і правовому мисленню у процесі навчального процесу, умінню творчо аналізувати і узагальнювати практику, творчо вирішувати юридичні казуси, правильно застосовувати норми права і приймати рішення по конкретним справам, правильно користуватися першоджерелами і спеціальною літературою, орієнтуватися у системі права і законодавства України тощо.
- На основі досвіду викладання аналогічних курсів в університетах України і зарубіжних країн доповнити програму курсу новими темами або окремими питаннями з метою поглиблення і розширення правового світогляду студентів і підвищення їх професійної підготовки.

Зміст: Поняття, предмет, методи і теорії держави і права. Походження держави. Поняття, ознаки і соціальна сутність держави. Історична типологія держави. Форма держави. Функції держави. Механізм і апарат держави. Держава в політичній системі суспільства. Держава і особа. Правовий статус особи. Поняття і характеристика основних прав і свобод людини і громадянина. Держава і громадянське суспільство. Правова держава. Загальнотеоретична характеристика української держави. Поняття, суть, виникнення права. Співвідношення з ін. явищами. Функції і принципи права. Правосвідомість і правова культура. Правова система. Форми права. Правотворчість. Законодавча техніка. Нормативно-правові акти. Дія нормативно-правових актів в часі, просторі і по колу осіб. Система права. Норма права. Система законодавства. Тлумачення правових норм. Правомірна поведінка. Застосування правових норм. Правові відносини. Законність і правопорядок. Правопорушення і юридична відповідальність. Механізм правового регулювання.

Тривалість: 9 кредитів

Оцінювання: 2, 3 семестр – екзамен

Дисципліна: **Конституційне право**

Мета: формування у студентів глибоких і системних знань з Конституційного права України, умінь узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні поняття з конкретними явищами; навчити правильно розуміти конституційні норми. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні мати чіткі знання щодо конституційного законодавства, основних принципів Конституційного права України, особливостей конституційних норм і конституційної відповідальності, основ конституційного ладу, а також повинні розбиратися в основних конституційних процесах, вміти тлумачити чинне конституційне законодавство.

Завдання: У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- **знати:**

а) на ознайомчо-орієнтованому рівні:

- поняття і предмет галузі конституційного права;
- місце та роль конституційного права в системі права України;
- методи Конституційного права України;
- історію конституційного розвитку України;
- основні етапи та напрямки новітньої конституційної реформи в Україні;
- Конституційне закріплення форми Української держави;

б) на понятійно-аналітичному рівні:

- поняття Конституційно-правової норми;
- поняття Конституційно-правових відносин;
- систему нормативних джерел галузі конституційного права України;
- систему галузі конституційного права;
- визначення конституції та її сутність;
- поняття конституційного ладу;
- структуру політичної системи України;
- статус української мови як державної мови;
- основи правового статусу людини і громадянина;
- конституційні права, свободи людини і громадянина;
- конституційні обов'язки людини і громадянина;
- інститути та форми демократії;
- конституційну систему органів державної влади України
- поняття територіального устрою держави.

в) на продуктивно-синтетичному рівні:

- структуру предмета конституційного права;
- загальні засади конституційного ладу в Україні;
- основні положення сучасної концепції прав людини;
- поняття виборчого процесу;
- поняття і соціальну функцію референдумів;
- конституційне-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади;
- чисельний склад та структуру Верховної Ради України;
- законодавчий процес в Україні;
- порядок обрання Президента України;
- компетенцію Кабінету Міністрів України;
- місцеве самоврядування в системі організації публічної влади на місцях.

- **вміти:**

а) на предметно-практичному рівні:

- використовувати набуті знання у своїй практичній діяльності;
- правильно формулювати юридичні поняття і категорії;
- приймаючи участь у процесі поширення правових знань серед населення формувати у громадян повагу до права і закону;
- класифікувати джерела Конституційного права України;
- виокремлювати структурні елементи конституційно-правової відповідальності;

- розрізняти формальну та матеріальну конституції;
- виявляти співвідношення народного, національного і державного суверенітету;
- класифікувати основні права та свободи людини та громадянина;
- виявляти конституційний статус органів законодавчої, виконавчої і судової влад;
- класифікувати органи державної влади України.

б) на предметно-розумовому рівні:

- аналізувати державно-правові явища і процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними, виявляти їх тенденції, шляхи розвитку;
- правильно викладати свої думки про складні юридичні явища;
- виявляти тенденції розвитку держави і права в Україні;
- вірно застосовувати норми та принципи Конституційного права при виконанні службових обов'язків;
- розуміти принципи Конституційного права України;
- розуміти основні тенденції розвитку державного апарату в Україні;
- розуміти сутність і призначення Конституції.

в) на знаково-практичному рівні:

- на основі глибокого засвоєння основних принципів законності, вміння додержуватись її вимог при виконанні функціональних обов'язків;
- виконувати службові завдання і правовиховні функції, з метою подолання правового нігілізму у громадян.

Зміст: Конституційне право України – провідна галузь національного права. Конституційне право як наука і навчальна дисципліна. Джерела конституційного права України. Конституційно-правові відносини. Конституція – Основний Закон держави. Загальні засади конституційного ладу України. Загальні засади конституційного статусу людини і громадянина. Громадянство України, правовий статус іноземців, біженців, осіб без громадянства. Основні права, свободи і обов'язки людини і громадянина. Конституційно-правове регулювання безпосередньої демократії в Україні. Теоретичні основи організації та здійснення державної влади. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Правовий статус народного депутата України. Конституційно-правовий статус Президента України. Система виконавчої влади в Україні. Конституційно-правові основи судової влади в Україні. Адміністративно-територіальний устрій України. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Основи національної безпеки України.

Тривалість: 5 кредитів

Оцінювання: 5 семестр – екзамен

Дисципліна: Адміністративне право

Мета: конкретизація уявлень про поняття та місце адміністративного права у системі права України, розвиток законодавства в галузі державного управління; виявлення об'єктивних факторів, що справляють вплив на розвиток системи органів державного управління, форм і методів їх діяльності. Адміністративне

право України передбачає вивчення значного комплексу теоретичних положень та правових інститутів, великого масиву нормативно-правових актів, що містять адміністративно-правові норми і визначають правовий статус різних суб'єктів управлінських відносин, а також широкого діапазону суспільних відносин управлінського характеру з урахуванням їх різнобічного адміністративно-правового регулювання.

Завдання: - ознайомлення з правовими основами у сфері державного управління, з роллю і місцем адміністративного права в цій сфері;

– допомога у засвоєнні поняття суб'єктів адміністративного права України, адміністративної відповідальності й адміністративного процесу, законності й дисципліни в державному управлінні;

– вивчення питань організаційно-правового регулювання у різних сферах управлінських відносин, з ухилом на вивчення основ державного управління у адміністративно-політичній сфері (державне управління внутрішніми справами, прокурорський нагляд; статус і повноваження Служби безпеки України, організація управління юстицією та ін.).

Вивчення курсу «Адміністративне право» передбачає глибоке вивчення і аналіз діючого законодавства, опанування навиків застосування адміністративно-правових норм, які визначають завдання і регламентують статус, компетенцію і структуру органів державного управління. В процесі вивчення курсу «Адміністративне право» студенти досліджують предмет, метод і джерела адміністративного права України; механізм адміністративних правовідносин; правовий статус їх суб'єктів, зокрема, службовців державних органів, приватних структур і громадян; види та умови дії юридичних актів управління; питання управлінських процедур. Особливе місце займає вивчення адміністративних правопорушень, відповідальності за їх скоєння та порядку застосування адміністративних стягнень. Значна увага надається вивченню узагальненого практичного досвіду управління з урахуванням традиційних та нових державно-управлінських інститутів, адекватних економіці ринкового типу і переходу до нових соціально-політичних завдань в Україні (інститут адміністративних послуг, адміністративного договору та ін.).

Зміст: Управління як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Адміністративне право як галузь права. Адміністративно-правові норми та відносини. Суб'єкти адміністративного права. Державна служба та державні службовці. Функції, форми і методи державного управління. Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність. Адміністративні стягнення. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Контроль і нагляд у державному управлінні. Судовий контроль: поняття і види. Громадський контроль. Діяльність з надання адміністративних послуг. Адміністративні договори. Державне управління в сфері економічної, фінансової, банківської діяльності держави. Державне управління в сфері промисловості та господарювання. Управління соціально-культурним будівництвом. Управління використанням і охороною природних ресурсів. Управління адміністративно-політичною діяльністю. Державне управління

внутрішніми справами. Державне управління обороною і національною безпекою. Управління митною справою. Організація управління юстицією.

Тривалість: 5 кредитів

Оцінювання: 6 семестр – екзамен

Дисципліна: Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні

Мета: зумовлена необхідність вивчення кола особливих правових відносин, що мають свій предмет і метод. До предмету дисципліни «Місцеве самоврядування в Україні» належать відносини, що виникають у процесі організації та здійснення місцевого самоврядування. Метою викладання дисципліни є також потреба дослідження місцевого самоврядування як організації публічної влади та її взаємовідносин з людиною в аспекті забезпечення прав, свобод, потреб людини і громадянина. Курс "Місцеве самоврядування в Україні" спрямований на формування у студентів муніципально-правового світогляду, муніципально-правового мислення, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо забезпечення та захисту прав і свобод людини в системі місцевого самоврядування.

Завдання: - надання допомоги майбутнім юристам у розумінні місцевого самоврядування як природного права місцевих жителів на самостійне вирішення питань локального значення, особливого виду публічної влади та специфічного інституту конституційного ладу України, у сприянні вихованню поваги до найважливіших муніципально-правових інститутів, зокрема територіальних громад як первинних суб'єктів місцевого самоврядування, місцевих виборів, службу в органах місцевого самоврядування, а також створення передумов для формування муніципальної культури майбутніх фахівців – правників;

- вивчення умов та засобів, які забезпечують самостійність територіальних громад, їх органів та посадових осіб у вирішенні питань місцевого значення, а також відповідальності в системі місцевого самоврядування.

Зміст: Загальна характеристика місцевого самоврядування. Територіальна громада — первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Організація роботи депутатів Верховної ради Автономної Республіки Крим і місцевих рад. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад. Правовий статус і організація роботи сільських, селищних, міських голів та голів районної, обласної, районної в місті ради. Бюджетно-фінансові повноваження органів місцевого самоврядування в Україні. Відносини органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

Тривалість: 3 кредита

Оцінювання: 5 семестр – залік

Дисципліна: Цивільне та сімейне право

Мета: конкретизація уявлень про цивільні правовідносини, про поняття та місце цивільного права в системі права України; у систематизації знань у сфері цивільного права. Дана дисципліна покликана: розкрити особливості виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин, зробити наголос на окремих недоліках правового регулювання окремих інститутів цивільного права.

Завдання: ознайомлення з основними положеннями чинного цивільного законодавства України, формування у студентів уміння користуватися відповідними нормативними актами, розкриття змісту основних категорій та інститутів, вироблення уміння вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм цивільного права.

Зміст: Вступ до цивільного права. Цивільне право як приватне право. Цивільне право як правова галузь. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна. Джерела цивільного права. Поняття, зміст та види цивільних правовідносин. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Публічно-правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Правочини. Представництво. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав. Строки в цивільному праві. Цивільно-правова відповідальність. Загальні положення про право власності і речові права. Особливості правовідносин в сфері права власності на окремі види майна. Право спільної власності. Обмежені речові права. Захист права власності та інших речових прав. Загальні положення про виключні права. Авторське право і суміжні права. Патентне право. Виключні права на засоби індивідуалізації товарів і їхніх виробників. Поняття, види та захист особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття особи. Спадкування власності фізичних осіб. Спадкування за заповітом та за законом.

Тривалість: 9 кредитів

Оцінювання: 5, 6 семестри – екзамени

Дисципліна: **Цивільний процес**

Мета: допомога студентам-правознавцям зрозуміти сутність цієї галузі права, природу процесуальних правовідносин, процесуальний порядок здійснення цивільного судочинства та систематизувати загальнотеоретичні правові знання та положення нормативно-правових актів.

Завдання: - ознайомлення з системою законодавства;

- формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення;

- підготовка до практичної діяльності кваліфікованих фахівців-правознавців

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- базові поняття цивільного процесуального права;

- правові засади, які сприяють здійсненню правосуддя у цивільних справах;
- систему джерел цивільного процесуального права;
- сучасні тенденції у розвитку цивільних процесуальних правовідносин та ін.;

вміти:

- знаходити необхідну інформацію, що стосується цивільного процесу;
- користуватись першоджерелами цивільного процесуального права;
- аналізувати нормативно-правові акти з цивільного процесуального права;
- правильно і доцільно застосовувати нормативну базу на практиці;
- кваліфікувати процесуально-правові ситуації.

Зміст: Предмет і система цивільного процесуального права. Принципи цивільного процесуального права. Цивільні процесуальні відносини. Сторони в цивільному процесі. Треті особи в цивільному процесі. Участь у цивільному процесі прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та осіб, яким за законом надано право захищати права і свободи інших осіб. Представництво в суді. Процесуальні строки. Судові витрати. Відповідальність в цивільному процесуальному праві. Підвідомчість та підсудність цивільних справ. Судові докази. Позов. Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд. Судове рішення. Наказне провадження. Заочний розгляд справи. Окреме провадження. Апеляційне провадження. Касаційне провадження. Перегляд судових рішень Верховним Судом України. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні. Провадження у справах за участю іноземних осіб.

Тривалість: 6 кредитів

Оцінювання: 8 семестр – екзамен

Дисципліна: Трудове права

Мета: полягає у детальному вивченні трудових правовідносин, прав та обов'язків сторін трудового договору.

Завдання: вивчення дисципліни є формування у студентів умінь орієнтуватися в системі джерел трудового права, а також формування навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації трудових прав працівників, правильного застосування норм трудового законодавства.

Зміст: У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- Основні загальнотеоретичні поняття трудового права
- Загальну характеристику трудового договору, його укладення
- Основні поняття правового регулювання сумісництва, заступництва, суміщення професій, переведення працівника на іншу роботу

- Припинення трудового договору, підстави припинення
 - Розірвання трудового договору, укладення на невизначений строк
- Вміти:
- Правильно тлумачити і застосовувати правові норми, вміщені у нормативно-правових актах трудового законодавства України
 - Розрізняти відносини, що регулюються трудовим правом, від відносин, які регулюються іншими галузями права і давати правову оцінку такому розмежуванню
 - Аналізувати і узагальнювати законодавчі акти та вивчений матеріал
 - Застосовувати юридично грамотні та обґрунтовані рішення по реалізації норм трудового права в практичній діяльності
 - Пропагувати законодавство України про працю для прискорення побудови України як правової держави

Тривалість: 5 кредитів

Оцінювання: 6 семестр – екзамен

Дисципліна: **Кримінальне право**

Мета: набуття студентами необхідних юридичних знань про кримінальне законодавство України, відповідні теоретичні положення, які утвердилися судовою практикою.

Завдання: - ознайомлення з системою законодавства;

- формування навичок практичного опрацювання правових норм, дослідження динаміки їх зміни та оновлення;
- підготовка до практичної діяльності кваліфікованих фахівців-правознавців.

Зміст: Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати :

- базові поняття кримінального права;
- сучасні тенденції у розвитку кримінально-правових норм;
- джерела кримінального права;
- кримінальне законодавство України;
- правила застосування кримінально-правових норм;
- судову практику щодо застосування кримінального закону;

вміти :

- знаходити відповідні кримінально-правові норми;
- користуватися джерелами кримінального права;
- аналізувати кримінально-правові норми;
- правильно застосовувати кримінальні норми;
- застосовувати правила кваліфікації злочинних діянь.

Викладацький склад: Наконечна Іванна Миколаївна, спеціаліст вищої категорії

Тривалість: 9 кредитів

Оцінювання: 5, 6, семестри – екзамени

Дисципліна: **Кримінальний процес**

Мета: формування знань про кримінальне процесуальне законодавство та умінь складання процесуальних документів та організації виконання прийнятих рішень.

Завдання: вивчення предмету науки кримінального процесу і головних її категорій, засад кримінального провадження і правового статусу суду, її сторін та інших учасників, порядку досудового розслідування, судового провадження у першій інстанції та з перегляду судових рішень, особливого порядку кримінального провадження, виконання судових рішень та міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Зміст: У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

знати: предмет кримінально-процесуального права, його джерела та їх структуру, функції судової влади в кримінальному судочинстві, теорію прийняття процесуальних рішень, вимоги закону до їх структури, кримінально-процесуальні засоби доказування обставин, що підлягають встановленню у справі, процесуальні гарантії захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, способи тлумачення і застосування кримінально-процесуальних норм, процесуальні форми взаємодії органів та осіб, що здійснюють кримінально — процесуальну діяльність між собою, а також з іншими державними органами,

вміти: орієнтуватися в системі кримінально-процесуального права та в судовій практиці з кримінальних справ, збирати фактичні дані, аналізувати і оцінювати їх достатність для прийняття правомірних процесуальних рішень, організовувати виконання прийнятих рішень.

Тривалість: 6 кредитів

Оцінювання: 8 семестр – екзамен

Дисципліна: Екологічне право

Мета: теоретичні положення про охорону довкілля в Україні, а також правові норми, які охоплюються самостійною комплексною галуззю системи права України – екологічним правом, їх тлумачення та механізм реалізації.

Завданням курсу є формування у студентів загального уявлення та чіткої логічної системи еколого-правових знань, елементів еколого-правового світогляду і еколого-правового мислення для можливого використання набутих знань у професійній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- Загальні положення екологічного права, визначення галузі права, правового режиму, правової охорони довкілля, права природокористування
- Дефініцію, види та особливості джерел екологічного права
- Основні поняття та елементи правового механізму охорони довкілля;
- Юридичні засоби захисту і забезпечення прав та інтересів громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища

Вміти:

Користуватися спеціальною еколого-правовою термінологією

- Знаходити, порівнювати і аналізувати норми законодавства про охорону довкілля

- Розуміти і тлумачити основні положення чинних нормативно-правових актів у сфері охорони довкілля

- Здійснювати узагальнення еколого-правової практики та робити відповідні висновки

Зміст: Основні теоретичні положення екологічного права: поняття, предмет, система, об'єкти, джерела. Право природокористування та власності на природні ресурси. Екологічні права та обов'язки громадян України. Правові засади управління в галузі охорони довкілля. Основні функції державного управління в галузі охорони довкілля. Економічний механізм у сфері охорони довкілля. Правове забезпечення екологічної безпеки. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення. Правовий режим охорони і використання земель. Правовий режим охорони і використання надр. Правовий режим охорони і використання атмосферного повітря. Правовий режим охорони і використання вод. Правовий режим охорони і використання лісів та інших об'єктів рослинного світу. Правовий режим охорони і використання тваринного світу. Правовий режим екологічної мережі України та природно-заповідного фонду. Правове регулювання відносин щодо надзвичайних екологічних ситуацій

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 6 семестр – залік

Дисципліна: **Аграрне право**

Мета: формування знань про особливості правового регулювання земельних, трудових, майнових, організаційних, соціальних та інших відносин, що виникають у сфері сільськогосподарського виробництва, вироблення навиків правильного застосування нормативно-правових актів аграрного законодавства.

Завдання: вивчення основних нормативно-правових актів, що застосовуються для регулювання аграрних відносин, застосування навичок та знань, набутих при вивченні теоретичного матеріалу, до конкретних життєвих ситуацій.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- Загальнотеоретичні засади аграрного права України;
- Діюче аграрне законодавство України
- Особливості правового статусу учасників аграрних відносин
- Основні засади нормативно-правового регулювання аграрних відносин
- Зміст та особливості основних інститутів аграрного права

Вміти:

- Правильно тлумачити і застосовувати норми, вміщені у нормативно-правових актах аграрного законодавства

- Ефективно застосовувати норми інших галузей права для регулювання відносин, що виникають в аграрному секторі економіки
- Творчо аналізувати основні підходи до регулювання аграрних правовідносин; здійснювати систематичне узагальнення одержаних знань
- Досліджувати і узагальнювати практику діяльності виробників сільськогосподарської продукції
- Готувати основні процесуальні документи, необхідні у процесі здійснення сільськогосподарської виробничої діяльності, захисту прав і суб'єктів аграрних правовідносин

Зміст: Предмет і система аграрного права України. Джерела аграрного права. Суб'єкти аграрного права. Правове становище колективних сільськогосподарських підприємств. Правовий статус сільськогосподарських кооперативів. Правове становище фермерського господарства. Правове регулювання ведення особистих селянських господарств. Правове регулювання використання земель у сільському господарстві. Правовий режим майна сільськогосподарських підприємств. Правове регулювання внутрішньогосподарського управління в сільськогосподарських підприємствах. Правове регулювання трудових відносин у сільськогосподарських підприємствах.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 7 семестр – залік

Дисципліна: **Господарське право**

Мета: конкретизація уявлень про цивільні правовідносини, про поняття та місце цивільного права в системі права України; у систематизації знань у сфері цивільного права. Дана дисципліна покликана: розкрити особливості виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин, зробити наголос на окремих недоліках правового регулювання окремих інститутів цивільного права.

Завдання: ознайомлення з основними положеннями чинного цивільного законодавства України, формування у студентів уміння користуватися відповідними нормативними актами, розкриття змісту основних категорій та інститутів, вироблення уміння вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм цивільного права.

Зміст: Вступ до цивільного права. Цивільне право як приватне право. Цивільне право як правова галузь. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна. Джерела цивільного права. Поняття, зміст та види цивільних правовідносин. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Публічно-правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Правочини. Представництво. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав. Строки в цивільному праві. Цивільно-правова відповідальність. Загальні положення про право власності і речові права. Особливості правовідносин в сфері права власності на окремі види майна. Право спільної власності. Обмежені речові права. Захист права власності та

інших речових прав. Загальні положення про виключні права. Авторське право і суміжні права. Патентне право. Виключні права на засоби індивідуалізації товарів і їхніх виробників. Поняття, види та захист особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття особи.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 7 семестр – залік

Дисципліна: **Право інтелектуальної власності**

Мета: формування у студентів системних знань у сфері механізму правового регулювання авторського права та права промислової власності у об'єктивному та суб'єктивному розумінні.

Завдання: закладення фундаментальних знань про право інтелектуальної власності; оволодіння знаннями у сфері права інтелектуальної права України, вироблення позитивного ставлення до нього; вироблення у студентів здатності самостійно мислити і висловлювати свої думки в чіткій і зрозумілій формі.

Зміст: Загальні положення права інтелектуальної власності. Загальна характеристика авторського права в Україні. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Зміст авторського права. Суміжні права та їх загальна характеристика. Загальна характеристика права промислової власності. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Договірне регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 7 семестр – залік

Дисципліна: **Конституційне право зарубіжних країн**

Мета: формування у студентів глибоких і системних знань з Конституційного права, умінь узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні поняття з конкретними явищами; навчити правильно розуміти конституційні норми. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні мати чіткі знання щодо конституційного законодавства, основних принципів Конституційного права, особливостей конституційних норм і конституційної відповідальності, основ конституційного ладу, а також повинні розбиратися в основних конституційних процесах, вміти тлумачити чинне конституційне законодавство.

Завдання: У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- **знати:**

а) на ознайомчо-орієнтованому рівні:

- поняття і предмет галузі конституційного права;
- місце та роль конституційного права в системі права України;
- методи Конституційного права України;
- історію конституційного розвитку України;
- основні етапи та напрямки новітньої конституційної реформи в Україні;
- Конституційне закріплення форми Української держави;

б) на понятійно-аналітичному рівні:

- поняття Конституційно-правової норми;
- поняття Конституційно-правових відносин;
- систему нормативних джерел галузі конституційного права України;
- систему галузі конституційного права;
- визначення конституції та її сутність;
- поняття конституційного ладу;
- структуру політичної системи України;
- статус української мови як державної мови;
- основи правового статусу людини і громадянина;
- конституційні права, свободи людини і громадянина;
- конституційні обов'язки людини і громадянина;
- інститути та форми демократії;
- конституційну систему органів державної влади України
- поняття територіального устрою держави.

в) на продуктивно-синтетичному рівні:

- структуру предмета конституційного права;
- загальні засади конституційного ладу в Україні;
- основні положення сучасної концепції прав людини;
- поняття виборчого процесу;
- поняття і соціальну функцію референдумів;
- конституційне-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади;
- чисельний склад та структуру Верховної Ради України;
- законодавчий процес в Україні;
- порядок обрання Президента України;
- компетенцію Кабінету Міністрів України;
- місцеве самоврядування в системі організації публічної влади на місцях.

• **ВМІТИ:**

а) на предметно-практичному рівні:

- використовувати набуті знання у своїй практичній діяльності;
- правильно формулювати юридичні поняття і категорії;
- приймаючи участь у процесі поширення правових знань серед населення формувати у громадян повагу до права і закону;
- класифікувати джерела Конституційного права України;
- виокремлювати структурні елементи конституційно-правової відповідальності;
- розрізняти формальну та матеріальну конституції;
- виявляти співвідношення народного, національного і державного суверенітету;
- класифікувати основні права та свободи людини та громадянина;
- виявляти конституційний статус органів законодавчої, виконавчої і судової влад;
- класифікувати органи державної влади України.

б) на предметно-розумовому рівні:

- аналізувати державно-правові явища і процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними, виявляти їх тенденції, шляхи розвитку;
- правильно викладати свої думки про складні юридичні явища;
- виявляти тенденції розвитку держави і права в Україні;
- вірно застосовувати норми та принципи Конституційного права при виконанні службових обов'язків;
- розуміти принципи Конституційного права України;
- розуміти основні тенденції розвитку державного апарату в Україні;
- розуміти сутність і призначення Конституції.

в) на знаково-практичному рівні:

- на основі глибокого засвоєння основних принципів законності, вміння додержуватись її вимог при виконанні функціональних обов'язків;
- виконувати службові завдання і правовиховні функції, з метою подолання правового нігілізму у громадян.

Зміст: Конституційне право іни – провідна галузь національного права. Конституційне право як наука і навчальна дисципліна. Джерела конституційного права України. Конституційно-правові відносини. Конституція – Основний Закон держави. Загальні засади конституційного ладу України. Загальні засади конституційного статусу людини і громадянина. Громадянство України, правовий статус іноземців, біженців, осіб без громадянства. Основні права, свободи і обов'язки людини і громадянина. Конституційно-правове регулювання безпосередньої демократії в Україні. Теоретичні основи організації та здійснення державної влади. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Правовий статус народного депутата України. Конституційно-правовий статус Президента України. Система виконавчої влади в Україні. Конституційно-правові основи судової влади в Україні. Адміністративно-територіальний устрій України. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Основи національної безпеки України.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 7 семестр – залік

Дисципліна: **Цивільне право. Особлива частина**

Мета: конкретизація уявлень про цивільні правовідносини, про поняття та місце цивільного права в системі права України; у систематизації знань у сфері цивільного права. Дана дисципліна покликана: розкрити особливості виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин, зробити наголос на окремих недоліках правового регулювання окремих інститутів цивільного права.

Завдання: ознайомлення з основними положеннями чинного цивільного законодавства України, формування у студентів уміння користуватися відповідними нормативними актами, розкриття змісту основних категорій та інститутів, вироблення уміння вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм цивільного права.

Зміст: Вступ до цивільного права. Цивільне право як приватне право. Цивільне право як правова галузь. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна. Джерела цивільного права. Поняття, зміст та види цивільних правовідносин. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Публічно-правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Правочини. Представництво. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав. Строки в цивільному праві. Цивільно-правова відповідальність. Загальні положення про право власності і речові права. Особливості правовідносин в сфері права власності на окремі види майна. Право спільної власності. Обмежені речові права. Захист права власності та інших речових прав. Загальні положення про виключні права. Авторське право і суміжні права. Патентне право. Виключні права на засоби індивідуалізації товарів і їхніх виробників. Поняття, види та захист особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття особи. Спадкування власності фізичних осіб. Спадкування за заповітом та за законом. Тривалість: 6 кредитів
Оцінювання: 7 семестр – екзамен

Дисципліна: **Кримінальне право. Особлива частина**

Мета: набуття студентами необхідних юридичних знань про кримінальне законодавство України, відповідні теоретичні положення, які утвердилися судовою практикою.

Завдання: - ознайомлення з системою законодавства;
- формування навичок практичного опрацювання правових норм, дослідження динаміки їх зміни та оновлення;
- підготовка до практичної діяльності кваліфікованих фахівців-правознавців.

Зміст: Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати :**

- базові поняття кримінального права;
- сучасні тенденції у розвитку кримінально-правових норм;
- джерела кримінального права;
- кримінальне законодавство України;
- правила застосування кримінально-правових норм;
- судову практику щодо застосування кримінального закону;

вміти :

- знаходити відповідні кримінально-правові норми;
- користуватися джерелами кримінального права;
- аналізувати кримінально-правові норми;
- правильно застосовувати кримінальні норми;
- застосовувати правила кваліфікації злочинних діянь.

Тривалість: 6 кредитів

Оцінювання: 7 семестр – екзамен

Вибіркові дисципліни

Дисципліна: Історія держави і права зарубіжних країн

Мета: оволодіти необхідними знаннями для кращого пізнання сутності, функцій і соціального призначення держави, її правової системи, перспективи і можливості їх розвитку.

Завдання: - володіти учбовим програмним матеріалом з історії держави і права;

- вміти аналітично мислити, самостійно систематизувати та узагальнювати матеріал з історії держави і права;

- робити висновки, давати оцінки фактам і подіям, нормативним актам тощо;

- орієнтуватись у нормативному матеріалі, вміти знайти у хрестоматіях і збірниках відповідний нормативний акт, статтю. Знати зміст найважливіших нормативних актів;

- вміти з'ясувати основні закономірності та особливості суспільно-політичних явищ в історії різних країн та їх груп у цілому;

- вміти дати характеристику важливих державно-правових і політичних інститутів як в цілому, так і окремих важливих країн;

- вміти давати порівняльний аналіз різних державно-правових явищ та інститутів.

Зміст: Виникнення держави і права(рабовласницький період). Держава і право країн Стародавнього Сходу. Стародавній Вавилон. Стародавній Єгипет. Стародавня Індія. Стародавній Китай. Держава і право країн античного світу. Стародавня Греція. Афіни. Спарта. Стародавній Рим. Держава і право Франків. Держава і право Франції. Держава і право Англії. Держава і право Німеччини. Прусія. Австрія. Римо - католицька церква. Міста і міські республіки.. Держава і право Візантії. Держава і право Польщі. Держава і право Росії (XIII - середина VI ст.) Станово-представницька монархія в Росії (XVI - XVII ст.) Буржуазна держава і право XVII-XVIII ст. - 1918 р.). Англія Франція Німеччина Австрія і Австро-Угорщина Сполучені Штати Америки. Історія держави і права Новітнього часу (1918-2000 рр.). Сполучені Штати Америки. Великобританія. Франція. Федеративна Республіка Німеччина. СРСР, Росія (1918-2000).

Викладацький склад: Малиновська Ірина Володимирівна, спеціаліст вищої категорії

Тривалість: 5 кредитів

Оцінювання: 3 семестр – екзамен

Дисципліна: Організація судових та правоохоронних органів

Мета: виробити в студентів-першокурсників загальне розуміння сутності судової та правоохоронної діяльності, допомогти їм ґрунтовніше засвоїти галузеві юридичні дисципліни при вивченні діяльності судових та правоохоронних органів щодо застосування права, забезпечення законності і правопорядку в Україні.

Завдання: ознайомити студентів з необхідними джерелами права; сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними; ознайомити з принципами організації судової системи в Україні та організації правоохоронних органів; дати чітке уявлення про сутність судової влади та про сутність правоохоронної діяльності.

Зміст: «Судові і правоохоронні органи України» як навчальна дисципліна, предмет та система. Судова влада, правосуддя та їх демократичні засади. Правовий статус суддів України. Суди загальної юрисдикції. Конституційний Суд України. Верховний Суд України. Прокуратура України. Адвокатура в Україні. Нотаріат в Україні. Органи внутрішніх справ України. Вища Рада Юстиції та органи суддівського самоврядування. Організаційне забезпечення діяльності суддів та органи юстиції. Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 1 семестр – екзамен

Дисципліна: Діловодство

Мета: формування у студентів теоретичних знань, практичних навичок збирання, обробки, складання та оформлення документації.

Завдання: забезпечення ознайомлення з теоретичними основами організації роботи з документами, поняттям та видами документів і документообігу, порядком складання номенклатури та формуванням справ, набуття практичних навичок роботи з різногалузевими документами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості складання номенклатури та формування справ;
- основи організації контролю за виконанням документів;
- особливості складання процесуального документа.

вміти:

- організувати документообіг;
- оформити звернення у будь-яке підприємство, установу, організацію;
- оформити заяву для звернення до Європейського суду з прав людини.

Зміст: Поняття та види документів і документообігу. Реєстрація документів, їх погодження та засвідчення. Складання номенклатури та формування справ. Оформлення копій документів, їх адресування та інші реквізити. Організація контролю за виконанням документів, оперативне зберігання документів. Загальні положення процесуального документа. Робота з документами з обмеженим доступом. Діловодство за зверненнями громадян. Поняття та загальні положення складання конституційного звернення. Звернення до Європейського суду з прав людини: документація.

Тривалість: 4 кредити

Оцінювання: 4 семестр – екзамен

Дисципліна: Основи римського приватного права

Мета: формування у студентів цілісної системи знань про загальнотеоретичні засади римської та сучасної цивілістики, засвоєння таких фундаментальних понять та категорій як справедливість, добросовісність, основ правового регулювання речових, зобов'язальних відносин в Стародавньому Римі, інших категорій та інститутів, які на сьогодні в більшості своїй реципіювані в цивільному праві України.

Завдання: вивчення поняття, предмета та основних принципів римського приватного права; аналіз основних джерел римського приватного права, статусних, сімейних, речових, зобов'язальних відносин, що склалися у римському суспільстві, формування у студентів правового світогляду та мислення, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- понятійний апарат курсу «Основи римського приватного права»;
- передумови виникнення та формування римського приватного права;
- джерела римського приватного права;
- особливості правового становища різних категорій осіб в римському суспільстві, основи правового статусу юридичних осіб;
- способи захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб;
- основні положення речового, зобов'язального, договірнього, спадкового права.

вміти:

- користуватися джерелами римського приватного права;
- правильно тлумачити і застосовувати норми цивільного права;
- аналізувати основні положення римського приватного права, визначати їх загальні та специфічні риси, віднаходити паралелі з чинним цивільним правом України;
- визначати межі можливого використання набутих знань із римського приватного права у процесі правотворення в Україні.

Зміст: Поняття римського права та його значення в історії розвитку юриспруденції. Система римського приватного права. Джерела римського приватного права. Правове становище особи в Римській державі. Шлюбно-сімейні правовідносини в римському приватному праві. Здійснення та захист прав. Вчення про позов. Позовна давність. Речове право Риму та його правова характеристика. Загальна характеристика прав на чужі речі у Стародавньому Римі. Загальні положення зобов'язального права. Загальне вчення про договори. Правова характеристика окремих видів договорів. Загальні положення про позадоговірні зобов'язання. Квзіконтракти. Зобов'язання, що виникають із правопорушень (делікти). Квзіделікти. Спадкове право в Римській державі.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 3 семестр – залік

Дисципліна: **Право соціального забезпечення**

Мета: полягає в засвоєнні студентами значення норм, які регулюють різні види соціального забезпечення, їх характер; показати зростаючу роль права соціального забезпечення на сучасному етапі розвитку країни в світлі гарантованого Конституцією України права громадян на соціальний захист, а також права на оскарження до суду неправомірних дій службових осіб; ознайомлення з порядком розгляду і вирішення державними органами питань призначення громадянам пенсій і соціальних допомог, надання соціальних послуг.

Завдання: ознайомлення студентів з необхідними джерелами права; сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними; навчити застосовувати теоретичні положення на практиці.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- Основні загальнотеоретичні поняття загальної і особливої частини;
- Коло суспільних відносин, що входять до сфери регулювання права соціального забезпечення;
- Правові механізми регулювання і забезпечення відносин по праву соціального забезпечення;
- Коло суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин;
- Джерела правового регулювання щодо соціального забезпечення

Вміти:

- Орієнтуватися в системі норм права соціального забезпечення;
- Правильно тлумачити і застосовувати норми, вміщені у нормативно-правових актах права соціального забезпечення;
- Ефективно застосовувати норми інших галузей права при регулюванні відносин, що виникають в праві соціального забезпечення;
- Творчо аналізувати основні підходи до регулювання соціально-забезпечувальних відносин;
- Досліджувати і узагальнювати практику діяльності державних і місцевих органів щодо соціального забезпечення населення

Зміст: Поняття, предмет, метод і система права соціального забезпечення. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Правовідносини за правом соціального забезпечення. Соціальні ризики. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні. Страхові пенсії за законодавством України. Правове регулювання державних пенсій. Система страхових допомог в Україні. Державні соціальні допомоги. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 8 семестр – залік

Дисципліна: **Нотаріат в Україні**

Мета: полягає у формуванні системи знань про поняття, предмет та методи нотаріату України, огляд джерел та її основних інститутів, набуття студентами ґрунтовних знань щодо цілей, завдань, порядку організації та діяльності

нотаріату України. Студенти повинні отримати знання щодо здійснення нотаріальної діяльності в Україні, організації нотаріату, порядку надання різних видів правової допомоги, професійних прав нотаріуса, що сприятиме кращому розумінню ролі і місця нотаріату в суспільстві та забезпечить належну фахову підготовку спеціаліста-правознавця.

Завдання: усвідомити природу та сутність здійснення нотаріальної діяльності в цивільно-правовій сфері, навчити студентів ефективно використовувати знання положень нотаріату України у своїй професійній діяльності; дослідити основні джерела нотаріату із врахуванням впливу історичних, соціально-економічних та політичних чинників на їх зміст та структуру; ознайомитися з принципами побудови системи нотаріату, а також з його функціонуванням як в Україні, так і в різних країнах сучасності; охарактеризувати основні інститути нотаріату; заохотити до аналізу теоретичного матеріалу, законодавчої бази та прикладів із практики нотаріальної діяльності, що має виражатися в авторському вирішенні поставлених викладачем індивідуально-дослідних завдань та у творчому підході до написання й захисту реферативних робіт.

Зміст: Поняття та завдання нотаріату в Україні. Організація діяльності нотаріату України. Загальні правила вчинення нотаріальних дій. Загальні правила посвідчення договорів. Засвідчення безспірних фактів та безспірного права у нотаріальній практиці. Охоронні нотаріальні дії. Порядок видачі свідоцтв нотаріусом.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 8 семестр – залік

Дисципліна: **Реєстрація актів цивільного стану**

Мета: набуття студентами необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності органів РАЦС та всіх питань, пов'язаних з реєстрацією актів цивільного стану.

Завдання:

- ознайомлення з системою законодавства;
- формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення;
- підготовка до практичної діяльності кваліфікованих фахівців-правознавців

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- базові поняття цивільного, сімейного права, що стосуються актів цивільного стану та їх реєстрації;
- правові засади, які сприяють здійсненню реєстрації актів цивільного стану;
- систему джерел, які регулюють діяльність органів РАЦС;
- сучасні тенденції у розвитку правовідносин, що виникають при здійсненні реєстрації актів цивільного стану та ін.;

вміти:

- знаходити необхідну інформацію, що стосується реєстрації актів цивільного стану;
- користуватись джерелами правового регулювання правовідносин, що виникають під час реєстрації актів цивільного стану;
- аналізувати нормативно-правові акти;
- правильно і доцільно застосовувати нормативну базу на практиці;
- кваліфікувати правові ситуації.

Зміст: Громадянський стан особи. Акти цивільного стану. Акти цивільного стану. Органи реєстрації актів цивільного стану та їх компетенція. Діловодство в органах РАЦС. Зміни, доповнення, поновлення та анулювання актових записів цивільного стану. Реєстрація народження та смерті. Реєстрація одруження. Реєстрація розірвання шлюбу. Реєстрація переміни прізвища, імені, по-батькові.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 6 семестр – залік

Дисципліна: Судочинство в господарських судах

Мета: сформувати у студентів систему теоретичних знань і практичних навичок застосування норм процесуального права при вирішенні спорів, що підлягають розгляду в порядку господарського судочинства.

Завдання: вивчення та засвоєння основних понять, інститутів, принципів і джерел господарського процесуального права, положень щодо організації та діяльності господарських судів України; особливостей розгляду господарських спорів; оволодіння вмінням застосовувати на практиці набуті знання та складати відповідні процесуальні документи.

Зміст: Поняття, джерела та система принципів господарського судочинства. Підвідомчість та підсудність спорів господарським судам. Учасники господарського процесу. Позов в господарському судочинстві. Порушення провадження у справі та підготовка матеріалів справи до розгляду у першій інстанції. Порядок розгляду і вирішення господарських спорів. Рішення, ухвали та постанови господарського суду. Перегляд рішень господарського суду в апеляційному порядку. Перегляд рішень господарського суду у касаційному порядку. Проведення у справах за участю іноземних суб'єктів господарювання.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 8 семестр – залік

Дисципліна: Правові та організаційні основи підприємницької діяльності

Мета: набуття студентами необхідних юридичних знань у галузі господарського, земельного, податкового та ін. законодавства з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо здійснення суб'єктами підприємництва господарської діяльності.

Завдання:

- ознайомлення з системою законодавства;

- формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення;

- підготовка до практичної діяльності кваліфікованих фахівців-правознавців

Зміст: Підприємництво як вид господарської діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Унітарні підприємства. Корпоративні підприємства. Організація підприємницької діяльності. Припинення суб'єкта підприємницької діяльності. Правове регулювання банкрутства. Договори у підприємницькій діяльності. Договори про передачу майна у власність. Договори на виконання робіт. Договори про надання посередницьких послуг. Правове регулювання захисту прав споживачів. Договори про передачу майна у користування. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів підприємництва. Антимонопольна політика: суть та завдання, український та зарубіжний досвід.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 7 семестр – екзамен

Дисципліна: **Основи криміналістики і оперативно-розшукової роботи**

Викладацький склад: Харченко Іван Григорович – спеціаліст вищої категорії

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 8 семестр – залік

Дисципліна: **Юридична деонтологія**

Мета: набуття студентами необхідних юридичних знань про історію виникнення юридичних спеціальностей, головних ознак професії юриста, її місця серед інших спеціальностей, її значення для розбудови держави, становлення цивілізованого суспільства.

Завдання:- ознайомлення з основними категоріями юридичної практичної діяльності;

- формування внутрішнього імперативу службового обов'язку юриста;
- підготовка до практичної діяльності кваліфікованих фахівців-правознавців.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати :

- поняття та основні ознаки професії юриста;
- основні юридичні спеціальності;
- які вимоги правової культури складають основу професії юриста;
- значення моральної та психологічної культури при виконанні юристом своїх посадових функцій;
- основні поняття юридичної діяльності, її зміст та форми;

вміти :

- правильно застосовувати знання в юридичній практиці;
- грамотно оформляти юридичні документи;
- завжди з високим розумінням відстоювати права, честь і гідність людей.

- Зміст: Поняття та основні категорії юридичної деонтології. Методологія і зміст юридичних наук. Юридична діяльність. Загальна характеристика юридичної професії. Основні юридичні спеціальності, професійно-особисті якості юриста. Соціальне регулювання професійною юридичною діяльністю. Психологічна культура юриста. Професійна культура юриста. Політична культура юриста.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 1 семестр – залік

Дисципліна: Історія вчень про державу і право

Мета: формування системи світоглядних засад студентів щодо розуміння природи і змісту понять „державна”, „право”, „закон”, „демократичне суспільство”, „громадянське суспільство”, „державно-правовий режим” тощо; загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права; з’ясування їх сутності, визначення можливих перспектив їх подальшої еволюції.

Завдання: допомогти у засвоєнні студентами об’єктивної історичної закономірності становлення державно-правових форм організації суспільного життя; сформуванню навички орієнтування у складнощах правової методології сучасних концепцій, що пояснюють сутність та призначення держави, права, правових явищ; навчити оптимальному використанню історичного досвіду правового розвитку демократичних країн, що має практичне значення для вдосконалення процесу державотворення в Україні.

Зміст: Тема 1 Історія вчень про державу і право як наука і навчальна дисципліна. Державно-правові погляди в країнах Стародавнього світу. Виникнення та розвиток християнських державно-правових ідей. Політично-правові вчення мислителів і юристів середньовіччя. Політико-правові вчення у та США у XV-XIX ст. Політико-правові вчення мислителів Франції та Англії XVIII - початку XIX ст. Державно-правові вчення в Росії доби феодалізму. Політична і правова думка в Україні. Державно-правові вчення XIX-XX ст.

Тривалість: 3 кредити

Оцінювання: 6 семестр – залік

1.1. Фахове спрямування та кваліфікаційні вимоги до фахівців відповідного напрямку підготовки (спеціальності).

Компетенції соціально-особистісні:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи;
- розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя та безпеки життєдіяльності;
- здатність учитися;
- здатність до критики й самокритики;
- креативність, здатність до системного мислення;
- адаптивність і комунікабельність;
- наполегливість у досягненні мети;

- турбота про якість виконуваної роботи;
- толерантність;
- екологічна грамотність.

Загальнонаукові компетенції:

- базові уявлення про основи філософії, психології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; знання вітчизняної історії, економіки й права; розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- базові знання фундаментальних розділів математики в обсязі, необхідному для володіння математичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати математичні методи в обраній професії;
- базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет - ресурси;
- базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін;

Інструментальні компетенції:

- здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- знання іншої мови(мов);
- навички роботи з комп'ютером;
- навички управління інформацією;
- дослідницькі навички.

Професійні компетенції:

загальнопрофесійні:

- сучасні уявлення про вимоги до професійних та особистісних якостей юриста;
- сучасні уявлення про закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права;
- базові знання про державні і правові явища та опанування понятійно - категоріальним апаратом теорії держави і права;
- сучасні уявлення про джерела права;
- базові знання про основні юридичні пам'ятки, джерела національного права, кодифікації та еволюцію галузей та інститутів права на історичних етапах державно-правового розвитку України;
- базові знання про організацію та діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, суду та правоохоронних органів на різних етапах вітчизняної історії;
- уявлення про розвиток суспільного ладу України зі стародавніх часів до сучасності;
- базові знання про правове регулювання державно-правових відносин у правових системах зарубіжних країн;
- сучасні уявлення про основні джерела державного права зарубіжних країн;
- сучасні уявлення про основні категорії конституційного права України;

- базові знання про поняття та юридичні властивості Конституції України;
- сучасні уявлення про засади конституційного ладу України;
- знання про засади конституційно-правового статусу людини і громадянина;
- знання про засади організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб;
- базові знання про сутність, завдання, функції, принципи судової влади, судоустрій в Україні, компетенцію судів;
- базові знання про систему, завдання, основні напрями діяльності правоохоронних органів України;
- сучасні уявлення про основні категорії адміністративного права України;
- сучасні уявлення про систему нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини у сфері державного управління;
- базові знання щодо адміністративної відповідальності та адміністративної юстиції;
- сучасні уявлення про метод та принципи регулювання цивільно-правових відносин;
- сучасні уявлення про суб'єктів цивільних правовідносин; дієздатність та правоздатність юридичних та фізичних осіб;
- базові знання про поняття та види об'єктів цивільно-правових відносин;
- базові знання про зміст, підстави набуття та припинення, захист права власності;
- базові знання із застосування на практиці основних форм реалізації захисту цивільних прав та інтересів; сучасні уявлення про підстави, умови та межі цивільно – правової відповідальності;
- базові знання про правове регулювання шлюбно-сімейних відносин;
- базові уявлення про основні засади спадкового права;
- базові знання про правове регулювання житлових відносин;
- сучасні уявлення про основні категорії цивільного процесуального права;
- базові знання про правове регулювання порядку розгляду справи на окремих стадіях цивільного процесу;
- знання щодо правового регулювання трудових і тісно з ними пов'язаних правовідносин;
- знання про пенсійну систему України та засади соціального захисту населення;
- знання основних засад правового регулювання відносин у сфері господарювання;
- сучасні уявлення про основні категорії господарсько-процесуального права;
- базові знання щодо порядку розгляду спорів у господарських судах України;
- знання про систему кримінального права України;
- знання про поняття злочину та його види;
- знання про кримінальну відповідальність та її підстави;
- знання про поняття та систему покарань: призначення покарання, звільнення від кримінальної відповідальності та покарання;
- знання ознак окремих злочинів та вміння правильно їх кваліфікувати;
- сучасні уявлення про основні категорії кримінального процесуального права;

- базові знання про правове регулювання порядку розгляду справи на окремих стадіях кримінального процесу;
- базові знання щодо правового регулювання суспільних відносин, які виникають у зв'язку із здійсненням державою фінансової діяльності;
- базові знання щодо правового регулювання суспільних відносин, які виникають у зв'язку з охороною навколишнього середовища та раціональним використанням природних ресурсів;
- знання про основні категорії аграрного права, зміст аграрно-правових інститутів та державно – правового регулювання сільського господарства в Україні;

спеціалізовано професійні:

- уміння аналізувати особливості і виявляти закономірності державно – правового розвитку України на різних історичних етапах;
- уміння аналізувати джерела права, юридичні пам'ятки з метою виявлення характерних рис державно – правового розвитку України;
- уміння визначати соціальну сутність, функції, форму держави, структуру її апарату;
- уміння орієнтуватися в системі права, визначати та аналізувати структуру та види юридичних норм;
- уміння визначати юридичну силу та межі чинності нормативно-правових актів;
- уміння використовувати способи тлумачення та правила застосування юридичних норм;
- уміння визначати елементи правовідносин, підстави їх виникнення, зміни та припинення;
- уміння здійснювати юридичне забезпечення укладання правочинів, визначати умови їх дійсності;
- уміння самостійно здійснювати правовий статистичний облік та аналіз статистичних даних;
- уміння складати та оформлювати документацію, у тому числі юридичну, з урахуванням сучасних вимог діловодства;
- уміння організувати та здійснювати ведення загального діловодства на підприємствах, в установах, організаціях, а також ведення діловодства по зверненнях громадян, організувати архівне зберігання і використання документів;
- уміння орієнтуватися у системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності правоохоронних і судових органів та застосовувати їх на практиці;
- здатність визначати умови, підстави та межі провадження у справах про адміністративні правопорушення та інших справах адміністративної юрисдикції;
- здатність розробляти проекти документів у справах про адміністративні правопорушення та інших справах адміністративної юрисдикції;
- уміння обирати засоби забезпечення законності адміністративно-процесуальної діяльності в межах своєї компетенції;
- уміння розробляти проекти цивільно-правових договорів, проекти договорів та інших документів у сфері сімейних відносин;

- уміння самостійно розробляти проекти процесуальних документів у справах цивільної юрисдикції;
- уміння застосовувати законодавство про працю та соціальний захист;
- здатність організувати роботу відповідно до вимог охорони праці;
- уміння самостійно розробляти проекти трудових договорів та інших документів у галузі трудових правовідносин;
- здатність здійснювати організаційно-технічне забезпечення кадрової роботи на підприємствах, в організаціях, установах;
- уміння забезпечити, в межах своєї компетенції, юридичне супроводження створення та діяльності суб'єктів господарювання;
- уміння самостійно розробляти проекти господарських договорів та інших документів у сфері господарювання;
- уміння самостійно розробляти проекти господарсько - процесуальних документів;
- уміння здійснювати первинну кримінально-правову кваліфікацію злочину;
- уміння визначати межі карності суспільно-небезпечних діянь, підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання;
- уміння самостійно розробляти проекти кримінально-процесуальних документів;
- уміння роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для вирішення практичних завдань у галузі професійної діяльності юриста.
- уміння орієнтуватися у фінансовій системі держави системі нормативно-правових актів що регулюють фінансові правовідносини.

1.9. Глосарій термінології з навчальних дисциплін.

Абсентеїзм – нез'явлення виборців на виборчі дільниці для здійснення акту голосування.

Адвокатура – добровільне професійне об'єднання юристів, призначення якого полягає в наданні, у випадках і в порядку, передбачених законодавством, юридичної допомоги громадянам та організаціям.

Активне виборче право - право громадян обирати склад виборних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Антидемократичний державний режим - державний режим, за якого суттєво ускладнюються можливості реалізації прав і свобод громадян, а реальна влада зосереджується в руках неконтрольованої народом групи осіб або в руках однієї особи.

Батьківство - факт походження дитини від певного чоловіка (батька).

Батьківські права та обов'язки - особисті й майнові права та обов'язки, що їх закон надає батькам (батькові й матері) для забезпечення належного виховання і матеріального утримання дітей, а також захисту їхніх прав та інтересів.

Безпосередня демократія - сукупність форм організації державної влади, за якої основні рішення щодо управління справами суспільства й держави схвалюються безпосередньо всіма громадянами на референдумах, зборах тощо.

Вибори - процес, унаслідок якого певна сукупність людей через голосування формує склад державного органу чи органу місцевого самоврядування.

Виборчі цензи - сукупність умов, відповідність яким є підставою для допуску громадян до участі у виборах.

Внутрішні функції держави - державні функції, що здійснюються в межах даної держави і в яких виявляється її внутрішня політика.

Гарантії прав та обов'язків - засоби та умови, які забезпечують цілковите й неухильне здійснення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків суб'єктів.

Громадянин - особа, яка перебуває у сталих юридичних зв'язках із конкретною державою, що знаходить вираження саме в наявності відповідного громадянства.

Громадянство - необмежений у просторі й часі правовий зв'язок особи з конкретною державою, який зумовлює поширення на особу всіх конституційних прав та обов'язків.

Громадянське суспільство - суспільство, в якому держава гарантує індивідам надійний захист усіх прав і свобод людини, зокрема рівні можливості щодо підприємництва, участі в політичній та інших сферах життєдіяльності суспільства.

Деліктоздатність - закріплена в законі здатність суб'єкта нести юридичну відповідальність за вчинене правопорушення.

Демократична держава - держава, що базується на визнанні та втіленні в суспільну практику таких принципів конституційного устрою, як народовладдя, політичний плюралізм, свобода й рівність громадян, реальність і невід'ємність прав людини тощо.

Демократичний державний режим - державний режим, за якого реально забезпечується здійснення широкого кола прав і свобод громадян, які мають реальні можливості впливати на формування та діяльність державних органів.

Держава - особлива політико-територіальна організація, що має суверенітет, спеціальний апарат управління і примусу та здатна надавати своїм приписам загальнообов'язкової сили для всього населення країни.

Державна мова - мова, що є обов'язковою для використання в законодавстві, офіційному діловодстві, судочинстві тощо.

Державний апарат - система органів держави, які виконують управлінські функції.

Державний режим - сукупність форм і методів здійснення державної влади.

Державний суверенітет - повновладдя й незалежність держави, що полягають у її праві на власний розсуд вирішувати свої внутрішні й зовнішні питання без втручання в них будь-якої іншої держави.

Державні органи - державні організації, наділені державно-владними повноваженнями й покликані здійснювати від імені держави управлінські функції в суспільстві.

Державні підприємства - державні організації, які здійснюють функції держави у виробничій сфері, безпосередньо забезпечують виробництво матеріальних благ.

Державні символи - встановлені Конституцією або спеціальними законами особливі розпізнавальні знаки даної держави, в яких уособлюється її суверенітет, а в деяких випадках - і певний історичний або ідеологічний зміст.

Державні установи - державні організації, які здійснюють функції держави, пов'язані зі створенням нематеріальних благ.

Діти - за сімейним правом особи, що не досягли повноліття, а також особи, які, незалежно від віку, є синами й дочками своїх батьків.

Договір житлового найму - письмовий документ, укладений на підставі ордера між наймодавцем і наймачем (громадянином, на чие ім'я видано ордер), що передбачає правила користування житлом, права та обов'язки сторін із утримання жилого будинку і прибудинкової території.

Екологічна безпека - стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується запобігання погіршенню екологічної ситуації та виникненню небезпеки для здоров'я людей.

Екологічна експертиза - вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколога-експертних формувань та об'єднань громадян, що базується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація й дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, і спрямована на підготовку висновків щодо відповідності запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання й відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Екологічне право - система правових відносин, якими регулюються суспільні відносини з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів (екологічні відносини).

Екологічне правопорушення - протиправне діяння (дія чи бездіяльність), що порушує встановлений в Україні екологічний правопорядок.

Екологічні права та обов'язки громадян України - система юридично закріплених за громадянами повноважень та зобов'язань в екологічній сфері.

Житлове право України - сукупність правових норм, що регулюють житлові правовідносини між громадянами та громадян із державними та громадськими організаціями у процесі реалізації конституційного права людини і громадянина на житло.

Житловий фонд (державний) - сукупність жилих будинків та інших жилих приміщень, що знаходяться у власності місцевих Рад народних депутатів, державних підприємств, установ, організацій і призначаються для проживання людини і громадянина.

Житловий фонд (громадський) - сукупність жилих будинків та інших жилих приміщень, що належать колгоспам, іншим кооперативним організаціям, їх об'єднанням, профспілкам та іншим громадським організаціям.

Житловий фонд будівельних кооперативів (ЖБК) - сукупність жилих будинків, що належать житлово-будівельним кооперативам і призначаються для проживання членів ЖБК.

Житловий фонд (індивідуальний) - сукупність жилих будинків (приміщень), що знаходяться в особистій і приватній власності.

Закон - акт законодавчого органу влади (парламенту), який має вищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів.

Законність - правовий режим точного й неухильного здійснення законів та інших нормативних актів у всіх сферах державного й суспільного життя.

Злочин - суспільне небезпечне, протиправне, винне й карне діяння, яке завдає чи може завдати суттєвої шкоди певним суспільним відносинам, що охороняються кримінальним законом.

Зовнішні функції держави - державні функції, що здійснюються в процесі спілкування держави з іншими державами та міжнародними організаціями і в яких виявляється зовнішня політика.

Імпічмент - усунення Президента з поста на основі прийнятого парламентом за спеціальною процедурою рішення про його обвинувачення в учиненні державної зради або іншого злочину.

Конституційні принципи правового статусу особи - відображені в Конституції головні ідеї, покладені в основу вмісту й умов реалізації прав та обов'язків людини в державі.

Конституціоналізм - 1) політична система, що спирається на конституцію, конституційні методи управління;

2) науковий напрям, у межах якого досліджуються конституційні проблеми.

Конституція - основний закон держави, в якому регламентуються найважливіші відносини у сферах державного устрою, організації та функціонування органів держави, правового статусу особи.

Конфедерація - форма державного устрою, за якої держави створюють об'єднані органи для досягнення конкретних цілей (наприклад, військові) за збереження в інших питаннях цілковитої самостійності.

Материнство - правове становище жінки у зв'язку з народженням, утриманням і вихованням дітей.

Механізм держави - система державних організацій, які забезпечують реалізацію функцій держави.

Місцеве самоврядування - право певної територіальної громади (мешканців села, кількох сіл, селища або міста) самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України.

Монархія - форма державного правління, за якої вища державна влада зосереджується (повністю або частково) в руках однієї особи - монарха й передається як спадщина представникам правлячої династії.

Напівпрезидентська (змішана) республіка - форма республіканського правління, за якої президент обирається народом, але парламентові надаються певні повноваження щодо контролю за діяльністю президента під час формування уряду та здійснення виконавчої влади.

Народ - населення певної країни.

Народний суверенітет - повновладдя народу, здійснення ним своєї невід'ємної та неподільної влади самостійно й незалежно від будь-яких інших соціальних сил.

Народність - спільність людей, які проживають на одній території, поєднані спільною мовою, особливостями психічного складу, культури і способу життя та іншими загальними цінностями, що закріплені у звичаях, традиціях та інших соціальних нормах.

Населення - сукупність людей, що проживають на певній території, здійснюють свою життєдіяльність у межах адміністративної чи політичної одиниці.

Національна безпека - стан захищеності життєво важливих інтересів особи, держави й суспільства від наявних і можливих загроз у всіх сферах суспільних відносин.

Національний суверенітет - повновладдя нації у вирішенні всіх питань свого національного життя аж до реальної можливості створення самостійної національної держави.

Нація - спільність людей, які проживають на одній території, зв'язані загальними економічними відносинами, спільною мовою, культурою, одним законодавством, національними інтересами, митними кордонами та іншими ознаками.

Необмежена (абсолютна) монархія - монархія, в якій влада монарха ніким і нічим не обмежується, тобто в країні немає ні органів, ні законів, що могли б певною мірою змінити чи знехтувати волю монарха.

Норма права-формально визначене, сформульоване чи санкціоноване державою загальнообов'язкове правило поведінки загального характеру, реалізація якого забезпечується державним примусом.

Нормативно-правовий акт - офіційний письмовий документ компетентного державного органу, в якому закріплюються правила поведінки загального характеру, що забезпечуються державним примусом.

Нотаріат - система органів і посадових осіб, на яких покладено обов'язок посвідчувати безперечні права й факти, що мають юридичне значення, а також виконувати інші нотаріальні дії з метою надання цим правам і фактам юридичної вірогідності.

Обов'язок (юридичний) - передбачені правом міра й вид необхідної поведінки суб'єкта.

Ордер на жиле приміщення - письмове розпорядження на заселення; жилого приміщення, що видається на підставі рішення виконавчого комітету органу місцевого самоврядування чи місцевої державної адміністрації. Є єдиною підставою для заселення в надане жиле приміщення, видається лише на вільне жиле приміщення, має чітко встановлену форму.

Особа - людина як суб'єкт, що має індивідуальні інтелектуальні та інші ознаки й усвідомлює себе членом спільності таких же суб'єктів.

Парламентарна (конституційна) монархія - монархія, в якій влада монарха в усіх сферах здійснення державної влади суттєво обмежується; йому надаються

лише формальний статус глави держави й виключно представницькі повноваження.

Пасивне виборче право - право громадян бути обраними до складу виборних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Первісне стадо - об'єднання окремих людей та їх груп для спільного полювання, спільного проживання, спільного добування і споживання їжі, інших засобів до існування.

Первісний лад - суспільно-економічна формація, певний тип суспільства, що характеризується колективною формою об'єднання людей, які спільно виробляли примітивні знаряддя праці, засоби до існування, де панували колективна власність і суспільна влада. Розглядають дородову (група людей, первісне стадо) і родові спільності людей.

Підзаконний акт - акт компетентного державного органу, що видається на підставі й на виконання законів.

Підприємницька діяльність - самостійна, ініціативна, систематична на власний ризик діяльність суб'єкта з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг і заняття торгівлею з метою одержання прибутку.

Плем'я - спільність людей у докласовому суспільстві, що складалася з декількох родів, які мали багато спільних рис та інтересів: загальний діалект мови, однакові звичаї та релігійні культи, загальну територію для полювання і проживання, загальне ім'я і т. ін.

Податки - обов'язкові платежі, що їх сплачують юридичні особи та населення до бюджету в розмірах і в строки, передбачені законом.

Поділ влади - модель побудови державного апарату, згідно з якою влада в державі має поділятися між законодавчими, виконавчими та судовими органами. При цьому кожна з влад повинна бути незалежною від інших і водночас їм підконтрольною, що має на меті виключення можливості концентрації влади в руках одного органу.

Право - система загальнообов'язкових правил поведінки, що встановлені чи санкціоновані державою і забезпечуються її примусом.

Правова держава - держава, в якій панує право, де діяльність усіх її органів і посадових осіб здійснюється на основі та в межах, визначених правом, де не тільки особа відповідальна за свої дії перед державою, а й держава несе реальну відповідальність перед особою за результати своєї діяльності.

Правова поведінка - передбачена нормами права соціальне значуща поведінка індивідуальних чи колективних суб'єктів, що контролюється їхніми свідомістю і волею.

Правовий статус особи - сукупність закріплених у законодавстві прав, свобод, обов'язків громадян і гарантій їх здійснення.

Правовідносини - специфічні суспільні відносини, учасники яких виступають як носії прав та обов'язків, установлених нормами права.

Правоздатність - передбачена нормами права здатність суб'єкта мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки.

Правомірна поведінка - суспільне необхідна, бажана й допустима, під кутом зору інтересів громадянського суспільства, поведінка індивідуальних і

колективних суб'єктів, що полягає у здійсненні норм права, гарантується та охороняється державою.

Правоохоронні органи - органи, що їх держава наділяє компетенцією охорони суспільних відносин, урегульованих правом.

Правопорушення - суспільне небезпечне, шкідливе, протиправне, винне діяння деліктоздатної особи, що за нього може бути накладене покарання чи стягнення.

Правопорядок - відповідність суспільних відносин приписам норм права.

Правосуб'єктність - здатність бути суб'єктом права (учасником правовідносин).

Представницька демократія - сукупність форм організації державної влади, за якої певні важливі рішення щодо управління справами суспільства й держави виносяться виборними установами (парламентами, муніципалітетами тощо).

Президентська республіка - республіка, в якій повноваження глави держави, а в деяких випадках і глави уряду, належать президентові, який обирається непарламентським способом (громадянами держави) і формує уряд, що не несе відповідальності перед парламентом.

Приватизація державного житлового фонду - відчуження, тобто безоплатна передача чи продаж із державного житлового фонду у власність громадянам України жилих квартир чи приміщень, що вони займають, а разом із ними - господарських споруд, що до них належать. Приватизація здійснюється через: безоплатну передачу громадянам квартир (будинків) із розрахунку санітарної норми - 21 кв. м загальної площі на наймача і кожного члена його сім'ї та додатково 10 кв. м на сім'ю;

продаж надлишків загальної площі квартир (будинків) громадянам України, які мешкають у них або перебувають на черзі з поліпшення житлових умов.

Проступок - діяння, що порушує приписи норм права, але не сягає рівня суспільної небезпеки, притаманного злочинам.

Республіка - форма державного правління, за якої вищі державні органи обираються населенням або формуються загальнонаціональним представницьким органом влади.

Референдум - голосування населення всієї держави (загальнодержавний референдум) або його певної частини (місцевий референдум) із метою вирішення найважливіших питань суспільного життя.

Рід - первинний виробничий, соціальний та етнічний колектив людей у докласовому суспільстві, що засновується та існує здебільшого на кровно-родинних зв'язках.

Система права - внутрішня організація права, що полягає в єдності й погодженості правових приписів певної держави.

Сімейне право - сукупність правових норм, які регулюють особисті й пов'язані з ними майнові відносини громадян, що виникають із шлюбу й належності до сім'ї.

Сім'я - первинна клітинка громадянського суспільства, в якій реалізується дітородна, виховна та інші функції суспільного життя; союз людей, оснований на добровільному й рівноправному шлюбі.

Соціальна держава - держава, зорієнтована на здійснення широкої та ефективної соціальної політики, яка має втілюватись у реальності прав людини й громадянина, в існування доступних та ефективних систем освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, у підтримку малозабезпечених прошарків населення тощо.

Соціальні норми - правила, які регулюють поведінку людей у суспільстві.

Суб'єктивне право (право громадянина) - передбачена певною нормою права можливість суб'єкта поводитися певним чином.

Суспільна влада - управління справами первинної спільності (роду, фратрії, племені), що здійснювалося всіма дорослими членами на загальних зборах, радах старійшин. Повсякденне керівництво покладалося на старійшин, військових вождів, ведучих на полюванні.

Суспільний порядок - порядок у суспільстві, який відповідає вимогам усього комплексу соціальних норм.

Суспільство - форма життєдіяльності людей, що склалась історично й відокремилась від навколишньої природи.

Унітарна держава - єдина централізована держава, що не має у своєму складі державних утворень і територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці (області, райони, провінції тощо).

Федерація - держава, до складу якої входять кілька державних утворень (суб'єктів федерації).

Форма держави - комплексне поняття, яке характеризує державу щодо форми правління, форми державного устрою та державного режиму.

Форма державного правління - порядок організації вищих державних органів, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію.

Форма державного устрою - порядок територіального поділу держави, взаємовідносин її складників між собою й державою в цілому та відповідної організації державних органів.

Фратрія - братство двох і більше племен, що характеризується розширенням взаємних зв'язків між родами.

Функції держави - основні напрями діяльності держави, в яких втілюються її сутність і соціальне призначення.

Шлюб - юридично оформлений добровільний, вільний та рівноправний союз чоловіка й жінки, що породжує їхні взаємні права та обов'язки, спрямовані на створення сім'ї, народження й виховання дітей.

Юридичні (спеціальні) гарантії - правові засоби (юридичні норми та інститути), покликані забезпечувати реальність прав та обов'язків особи.

Юридичні факти - конкретні життєві обставини, з якими норми права пов'язують настання юридичних наслідків у вигляді виникнення, зміни чи припинення правових відносин.